

MANUSCRIPTA
INSTITUTI OSSOLINIANI

I. 622

XXI

3
N^o Inv. 622

XXI.

~~copy~~

Liber Sanctissimæ Sacramentorum

9

Win

Q. D. D. D.

Geometria

Geometria

Mariae uictricis Beatae parno magdalanae

Q. Lambertus

semra fecit dat. ...
a ...
do ...
Laudibus ...

Quod ...

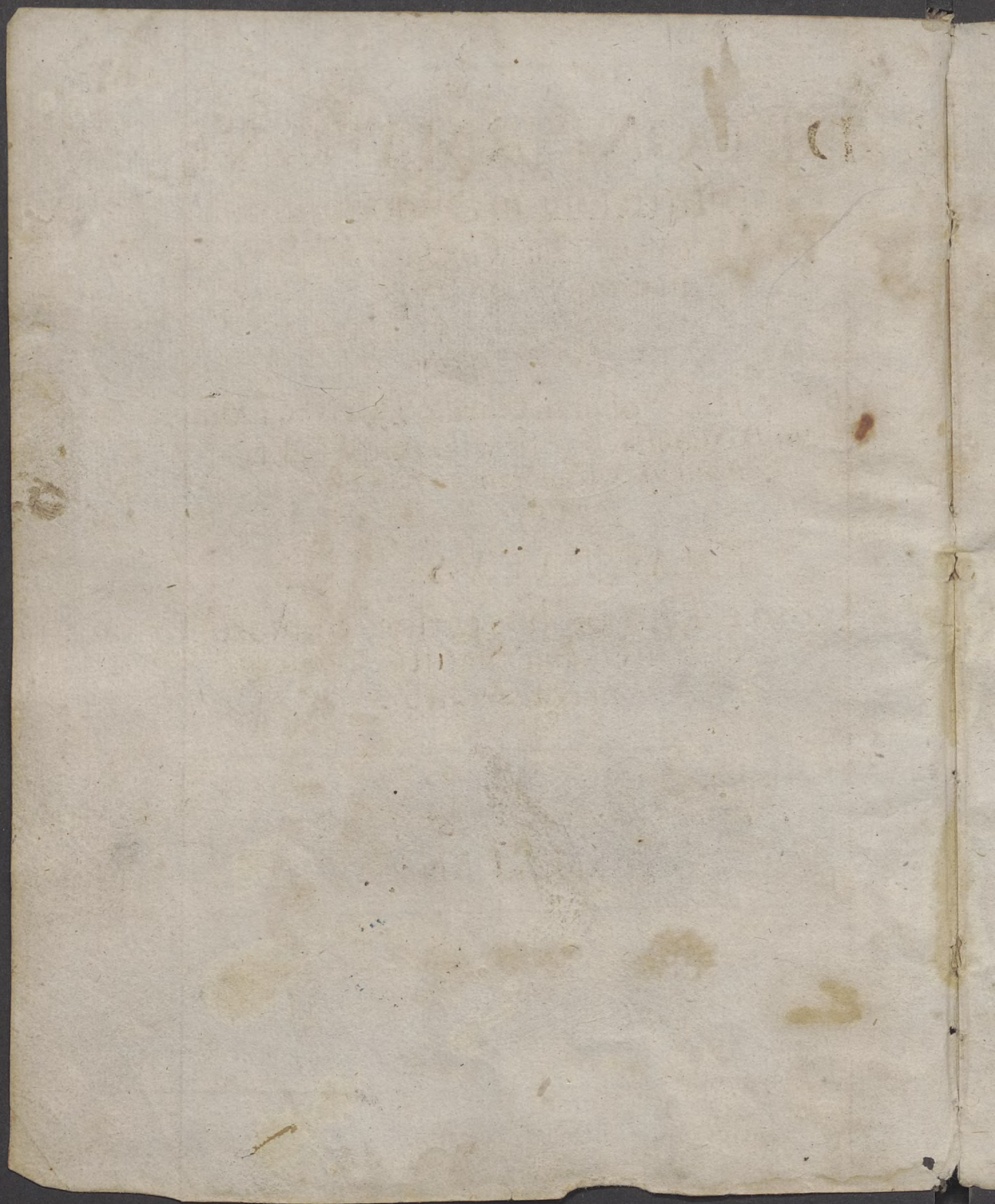
Maria ...

...

...

...

+

Anno 622

/

DE CONFIRMATIONE
Constitutionum Synodaliū
S. Metropolitanæ Gnesnē Ecclæ
quæ in quatuor libris.

Studio & Opera.

Ill^{mi} & Rnd^{mi} olim in Christo Patris & Domi-
ni D. Stanislai Karnkowski tunc Epi Vla-
dilauien. & Pomeraniæ collectæ fu-
erunt.

TRACTATVS
Cum resolutionibus certorū dubiorum
quæ in eisdem Statutis conti-
neri asseruntur.

Anno Domini 1617.
kalend. Martij.

622

DE CONSERVATIONE

et

...

...

...

...

...

...

...

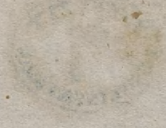
...

...

...

...

...

022

2.

ILLVSTRISSIMO, ET
Reuerendissimo Domino, D. Laure-
tio Gembicki, Archiepiscopo Gne-
snen, Legato Nato, Regni Polo-
niæ Primate & Primo
PRINCIPI.

*P*ericulosam, in causis & negotijs Ecclæcijs,
de Constitutionum Synodalium Prouinciæ Gne-
snen auctoritate, oriri dubitationem, magisq; in
dies augeri: in ore est iam omni populo Ill^{me} & Re-
uerendissime Princeps Quam quidem populus non
contemnit: sed curat & sollicitus est uehementer;
sentiens causarum suarum patronos ab audientia
(ut vocamus) repelli. Quia & iura comunia, repellunt
eos, qui actionum exceptionumq; suarum in statu-
tis dubijs iaciunt fundamenta. Ego vero, qui inter
Iurisconsultos (licet minimus sim) nomen profiteor
meum, cum sæpius de ea re interrogabar, responde-
remq; facti magis quam iuris questionem esse, eò quòd

dubi-

dubitetur, an confirmationes Apostolica Sedis, statu-
tis nostris Prouincialibus robur addiderint: [Siqui-
dem explorati iuris est, laudari quidem eos, qui Dia-
cesanas Synodos S. Aplice Sedi confirmandas offe-
runt; sed Prouinciales promulgari & publicari nõ
posse, inconsulto Romano Pontifice] ac præterea dice-
rem, tametsi ob diuturnam ^{obseruantiam} præsumitur confirma-
tio constitutionis, vt supremum totius orbis Rota
Romana Tribunal decidit; posse nihilominus eui-
denter probari, nostras Constitutiones Speciatim Põ-
tificum Romanorum auctoritatibus confirmatas
esse: Statim plurium Pontificum decreta allegauit,
& generalitèr asseruit: Omnes & singulas Synodos, esse
legittimè approbatas, ita vt nihil sit iam dubitatio-
nibus huiusmodi relictum loci: His ita explicatis
vebementius familiares mei rogare, atq; etiam in-
stare occipiunt, vt hæc alijs communicarem: quibus
ego respondi, rem difficilem esse, & plenam inuidi-
a & timoris, maxime cum hæc prouincia delegata
sit à Synodo maximis & Canonum legumq; Scien-

tia eminentissimis Viris (ut notum est) mihi nō
 licere privato; ne illud audiam. Culpa est, imisce
 re se rei ad se non pertinenti. Sed replicantibus illis.
 Non ita olim, ut nunc, pendente hac commissione o-
 mnia innouari; aliaq; id genus plurima afferenti-
 bus: fatigatus tandem & victus precibus strin-
 xi calamus, & hunc ex tempore alijs quibus disse-
 ror occupatus forensibus negotijs, libellum concin-
 nauit: in quo prima saltem delineamenta, operis po-
 stea maioris conficiendi si hac placuerint feci; co-
 tentus interim in hoc opusculo tempora annorum
 distinguere: et Synodorum materias sub varijs ti-
 tulis [instar Decretalium] à compositoribus di-
 stractas (id quod difficultatem istam peperit) su-
 is Synodis, in quibus definita sunt; reddere; de-
 niq; omnium fere Constitutionum sententijs ea
 verba addere [Non repugnat Concilio Tridentino] ut
 primo aspectu, intuentibus purificatum esse modū
 ultimum Confirmationi à sal. rec. Gregorio XIII Pont.
 Max. adiectum, constare possit. Nam singulis Sy-

noda-

nodalibus decretis annotare concordantia Iura Ca-
nonica; Et temporis plus ea res, Et non parum labo-
ris propè suo iure exposcere uidetur. Tua uero Am-
plitudini Illma q^{ue} int^{er} seculares huius Regni, Et
inter Eccl^{es}iacos Principes Et Senatores, es Primas
ac Primus Princeps, Et Summi Pontificis Legatus
Natus in hac Prouincia, Et dici Et esse (ut etiam nūc
fit) debes; hoc opusculum dedicare placuit, ut qui
iura Regni politica Et Synodalia tueris, etiam
authorem, qui iustis de causis nomen nunc suppri-
mit suum, contra quoruūis potentiam Et autho-
ritatem tuearis. Deus Opt^{imus} Maximus Illustris-
simam Amplitudinem Uram quàm diutissi-
me, Prouincia huic Et Regno seruet incolumem.

Synodaliū Constitutionum
Prouinciæ Gnesnē, maximè quarum Confir-
matio negatur, declaratio, et certarum
quæ contra easdem obyciuntur
dubitationū solutio.

*N*on oportuit quidem, de confirmatione Statutorum
Prouincialium Metropolitanae Ecclesie Gnesnē, tam
ueterum quam recentium, usq; ad annum Dni 1577.
quempiam dubitare: nec quisquam fuit usq; adhuc, qui
moueret sane Confirmationum toti Prouinciæ Gnesnē
questionem. Quia (ut Wp. l. 2. De Cons. Principum ait)
in rebus nouis constituendis, euidens esse utilitas debet,
ut recedatur ab eo iure quod diu æquum uisum est. Et
quia (ut ait Paulus A. in l. 23. De legib.) minimè sūt
mutanda quæ interpretationem certam semper habue-
runt: quia tamen eo res deuenit, ut non solum de eis
dubitetur, uerum etiam uitis nr̄is uertitur, quod in

princi-

principis Statutorum Provincialium inserta sint
Sua Pontificis Maximi ad Serenissimum quondam
Stephanum Poloniae Regem primum; et ad executores
Statutorum à sede Aplica delegatos, quasi sint posita
in principis ea de causa; ut omnia Statuta in quatuor
libris comprehensa, non autem solus liber quintus [Syn-
nodum anni 1577 continens] confirmata esse uidean-
tur; non potui egomet mihi imperare, quin post alios lon-
ge eruditissimos uiros paucula haec annotarem, ne proce-
sus ociosus esse inueniar; dum alij pro patriae Synoda-
libus Constitutionibus et Eporum honore, non quidem
manibus, sed rationibus ex Vroq; iure de promptis pu-
gnare; spartamq; suam ornare non desistunt. Quis
enim bonus Cuius a quis auribus audiat, eos, qui publice
in oculis omnium Eporum asserunt has Pontificis
Maximi fasces Gregorij XIII in fronte Statutorum Pro-
uincialium ideo positas esse, ut Synodorum Provincialium
libri quatuor à Gregorio XIII Pontifice Maximo

approbati esse existimantur, cum tamen solus quintus
 Liber sit approbatus; qui publice (quasi re bene perspe-
 cta) aiunt; Statuta Provincialia Provinciae Inocen-
 in iudicijs allegari non posse, quod a sede Aplica non
 sint examinata; qui contendunt plurima Statutis inces-
 se iuri Canonico, Pontificijs Ordinationibus, Concilio Tri-
 dentino, aduersa et repugnantia; qui huius Regni Ec-
 clesijs, indulta, priuilegia, gratias, aliq; beneficia Re-
 gum Poloniae pietissimorum deq; tota Repub. Chria-
 na optimè meritorum instantiam a summ. Pont. li-
 berali concessa impugnant, et referunt in Urbem, in seips
 et inconsultis illis, quorum sciuisse prius ante relati-
 onem interfuit; qui deniq; omnia in Iure Canonico, praes-
 sertim autem in Concilio Tridentino scripta, in excu-
 sationem deducere summa ui et conatu maximo nitun-
 tur, non considerantes certa capita Concilij Triden-
 tianisq; communis decisiones, Ecclesijs huius Regni acco-

modari non posse. De quibus omnibus simplicissime
enarrare cupiens probare uob. In primis. Statuta
omnia seu Constitutiones Synodorum Metropolitanae
Eclie Inesnoni aut Sc. Aplice confirmata esse. 2. Epitam
seu hias Pontificis Max^{mi} Gregorij xiii ad secretissi-
mum quondam Stephanum Poloniae Regem optimo
consilio et bona fide in ipso Statutorum Provincia-
lium limine positam esse. 3. Constitutiones Syno-
dalis eas in iudicijs Ecclesiasticis anteponendas esse
decisionibus Iuris communis Canonici. 4. Nihil in
eisdem statutis contineri quod ex diametro dissen-
taneum sit à Canonibus, ab Ordinationibus Ponti-
ficis, à Concilio Tridentini decretis. 5. Indulgentia et
privilegia quae oppugnantur Ecclesijs in hoc Regno
data conservanda esse nec unquam factenus reuo-
cata esse. 6. Consuetudines certas Regni, rationi
honestati et Ecclesiarum utilitati consonas esse, easq.

conseruari oportere. De promulgatione decreti
 contra matrimonia clandestina. Itaque totam hanc
 Synodalem Constitutionum materiam, quatuor libris
 Synodalibus conclusam, à Sum Pontificibus confirmatam,
 diuidere necessarium est, ut alias Constitutiones uo-
 comus antiquas, alias nouas, alias nouissimas.
 Sic enī distinguitur libro quinto Prou^{incialis} cap. quarto

Articulus primus, vst. an Statuta Synodalia nra, sint
 confirmata; tractandus est secundum ordinem Sy-
 nodorum, ut constitutiones sub diuersis titulis, ad
 instar Decretalium redactæ ac distractæ; reducā-
 tur et reponantur ad Synodos suas tanquam ad pro-
 pria receptacula seu domicilia, ex quibus desumptæ
 sunt. Hæc enī prima fuit erroris occasio: Quia quæ fue-
 rint antiquæ; quæ nouæ; quæ nouissimæ; ignorabat
 contradictor.

Antiquas Constitutiones Statutum Prouinciale

uocat

uocat quæ faciunt constituta in Synodo, presidente
Illmo olim D. Nicolao Archiep. Probat. titulus fol. 1. b.
qui talis est. Ex antiquis Nicolai Archiepi. Fuit
is Nicolaus Traba qui primus in Concilio Constan-
tione uocatus est Soc. titub. Prima Regni Polonia.
Anno Domini 1416 scripsit Bielcius iunior in suis
annalibus. Huius Synodi constitutiones approba-
uit speciatim fol. 200. Ioannes xxij. dictus xxij. cu-
ius Pontus ultimus annus incidere in Annum
Dni 1416. ut constat ex collectionibus Ant. Augustini
Taracouensis Archiepi. Quod ita sit, facit fidem
Synodus Petricouien. celebrata Anno Dni 1589.
sub Sixto Pont. Max. et reperitur in Archivis
Archiepali Inanen.

Antiquas item Constitutiones uocamus, quæ sub
Martino V. celebratae fuerunt, ab anno Dni 1417
quæ assumptus fuit ad Pontificatum idem Mar-

tinus in dictis V. ut constat ex collectionibus Ant.
 Augustini Taraconen Archiepi supradictis usq ad an-
 num primum Leonis X^{mi} facti re Pont Maximi qui in
 Concilio Lateranen ad instam Joannis a Sasko Archiepi
 Gnesnen a Rege et Regno Oratoris destinati, confir-
 mauit Synodos a diuersis Archiepis Periconia et Lan-
 cicia per totos 96 annos diuensis tamen temporibus ce-
 lebratas. Extant confirmationis uerba. Tenore prae-
 dictum confirmamus et approbamus ac perpetuo et in-
 uiolabile obseruari uolumus, nonnulla Statuta et ordi-
 nationes dicti Regni de Accen quatuor galia Sta-
 tuta Prouincialia nuncupata et facta in Prouin-
 ciali Synodo Gnesnen dumodo alias iustitia et ho-
 nestasint. Supplentes de Decernentes Statutis
 et ordinationibus de derogari non possit de Ac quo-
 ties forsan de in aliquo derogari contigerit toties eo
 ipsa omnia et singula iterum statuta de irrita cen-
 scantur Datum Anno de 1513. Et quia dictis ista

Dum-

[Quomodo aliās] in dispositione confirmationis, non significat conditionem. Quia nec incertum continet, nec futurum respicit euentum, sed significat modum. Quia loquitur Pontifex de factis iam et perfectis Synodis Provincialibus, non de futuris; singula antiquarum Synodorum Provincialium decreta, necesse est breuissime colligere, ut constet de modo. Hoc est quod singula Statutorum Provincialium antiquorum capita summa sint et sonora. Alioquin non ualere, ut potest, contra formam Confirmationis lata. Quia modus iste importat formam, ut habetur in Decis Rotae coram Illmo D. Car. li. Scraphino in decis. 349. cum allegatis. Hactenus de Constitutionum antiquarum confirmatione, sequitur ut probemus. Constitutiones nouas confirmatas esse à sede Aplica.

Nouas Constitutiones uocat Synodus, Anni 1577. illas omnes Synodorum Constitutiones quae inter annum D. 1513 et annum Dni. 1557. sunt diuersis annis à diuersis Archiepiscopis celebratae. Incipit nouas Ioannes à Lasco. Archiepiscopus Inuenen qui Legati nati primus titu-

lum

lum impetrauit. Probat in scriptis Statuti fol. i. b. ibi
 Ex nouis Ioan de Lasko. Confirmauit omnes dilige
 tissime examinatas per Aloysium Lippomanum Epum
 Veronen Nuntium in Soc. Regni suum, Paulus iii Pont
 Max. Quod ita sit, probatur ex Constitutionibus Syno
 dalibus fol 32 his uerbis. Præterea cum Sancta Synodus
 diligenter secum expendere, Statuta et Constitutiones
 Synodales ueteres et nouas (quibus Prouincia Inesnen
 recte ad omnem Ecclesiam in ordinem retinendum ac
 unumquonq in suo iure conseruandum gubernari possit)
 laudabiliter et utiliter esse ordinatas: quæ etiam per
 Patrem et Dominum D. Aloysium Lippomanum
 Epum Veronen et Pauli iv. Pont Max ad Regnum Po
 lonia tunc Nuntium anno superiori in Synodo Loui
 cien cum diligenti calculo aut Sc. Aptica extant col
 laudata atq approbata. Illas igit tanquam Istitutas
 et Canonicas, in omnibus et singulis illarum Capitu
 lis et clausulis præsens Synodus acceptandas duxit,
 præsentig decreto Synodali acceptas et approbat ac

ad

- » ad executionem illarum Rnl^{ms} Archiepōs et Epōs.
- » arctatos esse nult, et arctat sub pœna iam dudum in
- » Synodis superioribus descripta. Hæc ibi.

Hanc ipsam confirmationem ueram et acceptatam fuisse, recognouit Synodus Prouincialis anno Dñi 1589 Petri-
 conia celebrata, quæ licet nõ sit recepta quæ ad quædam
 decreta post Synodum sine scitu Epōrum, libro Synodali
 inserta: narrationi tamen hystorica credendum est,
 quam etiam Synodus recognouit. Nam hæc ad dispo-
 sitionem non pertinet, siquidem aliunde constat succ̃
 meridiana clarius, ita ut Synodus narret fuisse et non
 ali nec alio modo. Hæc Rnl^{mi} olim D. Aloysij Lypsonia-
 ni Aplici tunc ad Regnum Polonicæ Nuntij confirma-
 tio simplex fuit, sine ulla modi appositione: idem per ean-
 dem formam Confirmationis, modus ille à Leone X^{mo}
 Pont. Max confirmationi Statutorum appositus, iustifi-
 catus fuit: ut iam nulli dubitare liceat An Constitu-
 tiones illæ antiquæ sint legitime et honestæ. Quia
 in Statuto Dzienhouians dicitur: Constitutiones Synoda-

les veteres et nouas cum diligenti calculo. Aplica hoc
 est Pauli 17. Pont. Maximi (qui Alojzium in Polonia
 cum potestate hac miserat) auctoritate, extitisse
 collaudatas atq. approbatas. Unde infero ex Bulla Leo-
 nis Xiii Constitutionibus antiquis derogari non posse,
 et si derogatum fuerit, id omne irritum esse et inane.
 Post Alojzj Syppomani huiusmodi confirmationem fuit
 Synodus celebrata anno Dni 1561. presidente Illmo olim
 Dno Ioanne Berembki de qua est in statutis Pro-
 uincialibus lib 4. De Scholis. à fol. 113. De cuius con-
 firmatione max. dicemus. Dicitur est de Confirmatione
 Constitutionum nouarum sequitur de Nouissimis, et
 earum confirmatione, quarum prima fuit Anno 1577.
 altera Anno Dni 1589 die 2. Octobris; ultima anno D. 1607.
 Prima Synodus a Gregorio xiii Pont. Max. confirmata ex
 Nouissimis cap 4. confirmat omnes precedentes uet. an-
 tiquas et nouas usq. ad annum millesimum quingentesi-
 mum sexagesimum primum, sed restringit confirma-
 tionem antiquarum et nouarum, approbando illas consti-

tutiones Synodales, quæ sint consentaneæ, et nullo modo
repugnent sacrosancti concilij Tridentini decretis Et me-
rito quidem. Nam nec Legislatores nec Deus ipse potest
actum repugnantem in esse producere. Ita dicit Ange.
in cons. 187. Hic punctus prima fronte circa si allegans.
l. 78. D. De Reg. iur. Et hoc ipsum de repugnantia et con-
trarietate libelli tradit Alex. cons. 121. Viso processu lib
1. et Ang. in cons. 36. Pro decisione quæstorum col. 2. et
Paul. De Cast. cons. 393. Vis quodam libello secundum
primam formam Dec. in l. Vbi repugnantia De reg. iur.
Facit l. Si Titius. 16. D. De cond. inst. l. Si is qui ducenta
13. §. Utum ita l. Si quis de pluribus 27. D. De reb. dub.
l. Scriptura 14. De fid. instrum. Sed an sit talis repu-
gnantia inter decreta Synodalia et Concilij Tridentini,
ius loco uidebimus infra in specialibus casibus.

Secunda Synodus ex Nouissimis, fuit celebrata anno D.
1589 die 2 Octobr. Petricouia. Hæc eadem fuit confi-
mata à fal. rec. Sixto V. Pont. Max. Sed ex certis
causis postea recepta non fuit, protestante contra editio-

nam Pragensem istius Synodi Illmo olim D^{no} Hieronimo
 Rozazewski Ep^o Vladislauic^o, et alijs Ep^{is} eidem
 adherentibus. Sed, an propter inutiles materias sy-
 nodalibus decretis insertas, utiles materiae et confirma-
 ta, fuerant sintue rejicienda, uideant illi, quibus hoc
 iudicium competit.

Tertia et ultima Synodus fuit celebrata a Petricouia Anno
 D. 1607. Hanc Paulus V felicissime modernus confirma-
 uit, prout constat ex Breui. Ap^{osto}lico de data 4 Nonas
 Octobr^{is} MDCVIII.

Jam ex his satis euidenter constat; Synodos Prouinciales
 Regni Poloniae aut se confirmatas esse.

Quod materiae Synodorum Prouinciali-
 um aut se Ioannis xxij, Martini V,
 et Leonis X^{mi} Pontificum, confirmatae
 sint Itrae et Sonesta, et Tridentinis
 Concilijs consentanea.

Decreta Synodorum a sup^{er} Pontificibus confirma-
 tum

rum posita sunt in quatuor libris Constitutionum
sub titulis istis. 1. Ex antiquis

2. Ex Petricouicensi prima.

3. Ex Petricouicensi secunda.

4. Ex Petricouiceni tertia.

5. Ex Petricouiceni quarta.

It sub titulis. Ex Lanciciceni prima

Ex Lanciciceni secunda.

Probatum.

Quia constitutiones alia Petricouiceni et Lanciciceni
quoties nominantur; semper eis annus apponitur, et
nomen Archiepi presidentis. Ergo necessario intelligen-
dum est, de his quae sub xxij Joanne et Martino V.
et post eorum tempora sunt celebratae, maxime quia
ab his Petricouicensibus additur annus et presidentis.

De Constitutionibus istis omnibus hoc generale sit
axioma. Constitutiones Synodales antiquae, et
in quatuor Petricouicensibus et duabus Lanciciceni com-

presiden-

predecessor, nullo modo repugnant Concilij Tridentini
 decretis. Sed quia huius propositionis ueritas, non potest
 nisi ex particularibus Constitutionum Synodaliu[m] pro-
 bari. opera precium est, ut singula singulariu[m] Constitu-
 tionum puncta attingantur cum simplici assertione,
 his uel similibus uerbis. Non repugnat seu non aduer-
 satur decretis Concilij Tridentini. Reseruatis tamen
 et concordantiu[m] cum statutis Canonu[m] allegationibus;
 et responsionibus ad oppositiones, quae tamen breuitem-
 poris spatij quamuis in promptu sint, annotari non
 potuerunt.

De prima Synodo Petricouien[si]
 Prima Synodi Petricouiensis fit mentio fol. 6, 6.
 De Accolytis non ordinandis, nisi tunc ad Sa-
 ces Ordines statim promoueri, uel eis beneficia
 Ecclesiac conferri debent. Non aduersatur Con-
 cilio Tridentino; nec iuri Comuni. Ad maiores
 Ordines non esse admittendos, nisi in Catechra-
 tis

- libus sent per annu integnum cantui et officijs
diuinis incumbendo sub testimonio Officialis loci
ad Ordinarium: et de Dimissionis passim non con-
cedendis. Item de examine in etate moribus
et scientia &c. De muneribus non recipiendis
sub pena dupli. Non est aduersum Concilium Tridentinum
- 2 De eadem prima Petricouensi Synodo est fol. 186
De Visitatione triennali. De procuratoris excemu.
De testibus Synodalibus. De uisitantium Archi-
diaconorum post peractam uisitionem erratis in-
quirendis.
- 3 De ead^a Petri Synodo est folio 51. b. Contra
ebriosos qui bibunt pro salute alicuius et indu-
cunt ad bibendum. De lectionibus circa men-
sam Episcopum et de panis in tabernis bibentium
Non aduersatur Concilio Tridentino nec Tru.
- 4 Item de ead^e est fol. 136. a. De crimine falsi, et
pena speciali ultra ius comune falsariorum,

Non

- Non aduersatur Concilio Tridentino nec An.
 5 De eadem est folio 151 a. in cap. Excommunicatos;
 cap. In comuni; De non concedendis absolutioni-
 bus, nisi parte uitata, et contra participantes non
 esse fulminandam excommunicationem; et decla-
 ratur excommunicatio propter iniunctionem manuum
 in Clericum. Non aduersatur Concilio Tridentino.
 6 De eadem p^a Synodo est folio 157. in cap. Item
 ut Statutum Cap^o Item ut excommunicati De in-
 uocatione brachij Regalis contra insordescentes,
 et de non admittenda appellatione ab appellationi-
 bus Capitaneorum in executione. De fugienda
 excommunicatorum conuersatione in iudicijs, mensa,
 et consilijs. Non aduersatur Concilio Tridentino.
 7 De eadem est folio 158. De libertate Clericorum
 contra iniuriantes. Non aduersatur Concilio Tridentino.
 Hac est summa prima Synodi Petricorum.

Sequitur de quarta Petricouien.

- 1 Quarta Synodi Petricouien fit mentis fol. 6
cap. Si saeculares; cap. Obligaciones; cap. Restunc
In quibus agr. De censuris contra saeculares qui
citant Clericos ad forum saeculare pro re laticana
De obligationibus saecularium personarum in foro
Eclacico admittendis De inhibitionibus fori sa
cularis in foro spualis non admittendis Non ad
uersatur Concilio Tridentino
- 2 Eiusdem quarta Synodi Petricouien fit mentis
fol. 52. a. De ludis in contemptum Cleri prohiben
dis. Non aduersatur Concilio Tridentino.
- 3 Eiusdem fit mentis fol. 68 b. De alienatione
latican. patenarum, et pena contra alienantes.
Non aduersatur Concilio Tridentino.
- 4 Eiusdem fit mentis fol. 73 b. De solonorum testa
mentis. Non aduersatur Concilio Tridentino.
- 5 Eiusdem fit mentis fol. 79 cap. Colono. cap. Villa,

cap. Sicut.

cap. sicut Decima; cap. Clericos; cap. Quoniam; cap. Cum decima; cap. Decimam; cap. circa. In quibus agitur de decimis presertim ibi. Non aduersatur Concilio Trid.

6 Eiusdem fit mentio fol. 95. Contra Suffraganeos extorquentes à formatis, et de consecratione Eucaristie et excommunicationibus Eucaristiarum. Non aduersatur Concilio Trid.

7 Eiusdem fit mentio fol. 96. b. De celebratione Missarum et comunione sub utraque specie. Non aduersatur Concilio Tridentino.

8 Eiusdem fit mentio fol. 99. a. cap. Ne ex uarietate; cap. Hoc etiam precipimus; cap. Statuimus. De Pontificali Romano habendo. Item ne ordinandus concelebrat ordinanti Episcopo; Non aduersatur Concilio Tridentino.

9 Eiusdem fit mentio fol. 106. b. De Nundinis et festis die Dominica et Festis non exercendis. Non aduersatur Concilio Tridentino.

10 Eiusdem fit mentio fol. 107. Ne liceat secularibus

666

bus edere exemplum Licetacorum privilegia
Non aduersatur Concilio Tridentino.

- 11 Eiusdem fit mentis folio 137 De tolerantibus
censuras. Non aduersatur Concilio Tridentino.
- 12 Eiusdem fit mentis folio 137 b. Et certus numerus
Monachorum seruetur Non aduersatur Concilio Tridentino.
- 13 Eiusdem fit mentis folio 144 a. contra aleatores,
Concubinarios & ultra huc commune carceris pena
puniendos Non aduersatur Concilio Tridentino.

Expeditis sententijs Synodi quarta
Petricouien. sequuntur Synodi Prunae
Lancicicij.

- 1 Est folio 2° a. De abolenda madidandi peniculo-
sa consuetudine Non aduersatur Concilio Tridentino.
- 2 Est folio 16. b. De his testimonialibus a Deca-
nis Ruralibus et duobus Parochis obtinendis
per Ordinandos Non aduersatur Concilio Tridentino.

Est

- 3 Est folio 21 b. De loco Synodorum Pro^u eligē
et De Significationalibus h^{is}. De u^o h^{is} Ep^onum
in eligendo loco. De tempore Synodi De causis
Synodi. Non aduersatur Concilio Tridentino.
- 4 Est folio 51 b. Contra Clericos qui tabernas ui-
sitant et ebrietates sequuntur Non aduersatur
Concilio Tridentino
- 5 Est folio 58. a. De beneficijs non conferendis
nisi i^s qui per biennium in P^uuersali studio
approbato operam dedent. Non aduers² Conc^o.
- 6 Est folio 78 b. V^o agr^o de Decimis per sapla
Decem ut ibi. Non aduersatur Concilio Tridentino.
Est folio 98 b. Ne Clerici n^ouit^{er} ordinati men-
dicent ad nouas Missas et De Conuiujs Pri-
mitiarum. Non aduersatur Concilio Tridentino.
- 7 Est folio 99 De euitandis in Missa: et cō-
tra eos qui demissa uoce recitant sacra uel

- non consecrant Non aduersatur Cono^o Trid^o.
- 8 Est folio 110. a. De reformatione Academia
racouien^o habenda Non aduersatur Cono^o Trid^o.
- 9 Est folio 136. b. Contra Regulares et saeculares
insordescentes ultra annum. De Ap^ostatis et per
subreptionem obtinentibus a sede Non aduersa-
tur Concilio Tridentino.
- 10 Est folio 136 a. Cap. Vt Moniales. cap. Vt Abbates
De Monialium clausura, in ep^osa comuni, et
p^ocessu contra exemptas. Et contra Abbates
De scandalis amouendis ex Monasterijs ipso-
rum et delatione ipsoru^m ad Papam Non aduer-
satur Concilio Tridentino.
- 11 Est folio 138. De obseruatione omnium privi-
legiorum in Bulla Ap^olica Provinciali qua^m ibid^e
insentur. Non aduersatur Concilio Tridentino.

Hactenus de Prima; sequitur,

De Se-

De secunda Lanciciensis Decretis
Sententia.

- 1 Est folio 2. a. De in Judicijs Ecclae ex Juris dispositione (de qua ibi) iudicetur. Non aduersatur Concilio Tridentino.
- 2 Est folio 10. b. De ordinandis ut ibi Non aduersatur Concilio Tridentino
- 3 Est folio 18. b. De inquirendis Archidiaconum uisitantium uestigijs. Non aduersatur Concilio Trid.
- 4 Est folio 51. a. De Vestitu Clericorum et matenis uestium forma interullam à nōnullis non ferendis sub panis ut ibi. Nō aduersatur Concilio Trid.
- 5 Est folio 55. a. De personalia residentia in Collegiatis et Caplis quibus celebrandis ibidem, et de residendo per uices, et panis contra non residentes. Item de excusatis à residentia Parochiali eorum qui in Seruitijs Regum Principum et Epōrum uersantur. Non aduersatur Concilio quia

expresse

- expressè dicit de Dispensatis à sede Aplica.
- 6 Est folio 58. a De Abbatibus ut uel proprijs Scholares teneant in Academijs aut conferant ad Seminaria iux^{ta} Conc^{ilium} Tridentinum et de penis contra eosdem ut ibi. Similr^{iter} contra ordinarios extenditur et ampliatur quòd dictum est de Abbatibus. Non aduersatur Concilio Tridentino.
  - 7 Est folio 91. b. De non emendis censibus in uim redemptionis in bonis Nobilium ad expeditionem bellicam obligatis et pana in contra facientes. Non aduersatur Concilio Tridentino.
  - 8 Est folio 99. b. Ut sacerdotes uagi, peregrini, ignoti, arceantur ab Altaribus Non aduersatur Conc^{ilio} Tr^{identino}.
  - 10 Est folio 110. b. De Rectoribus Scholarum idoneis et non licentiosis discipulis &c Non aduersatur Conc^{ilio} Tr^{identino}.
  - 11 Est folio 117. a Ut excommunicantur omnes Lutherani et Huntæ et inhi^{bitur} Impressionibus sub penis ut ibi ne diuerfiant libros Hæreticos. Non

aduer

aduersatur Concilio Tridentino.

12. Est folio 131 b. Contra adulteros seculares ut procedatur, et de ipsorum delatione ad Regiam Matrem. Non aduersatur Concilio Tridentino.

13. Est folio 136 De citationibus et processibus à Sede Aplica et Iudicibus emanatis et emanandis, ne alibi publicentur nisi prius sigilla earum reuideantur. Haec in dubium adducitur de quo inferius suo loco.

14. Est folio 142 a. Vbi continetur contra Franciscanos et Dominicanos admonitio ut Concionatores et Penitentianos in eorum Ecclesijs eligant Doctores idoneos et discretos. Non aduersatur Concilio Tridentino.

15. Est folio 144 a. Contra raptos processuum, iudicatos, bonorum Ecclesiarum et aduocantes in auxilium caesarum spiritualium seculares. Non aduersatur Concilio Tridentino.

Hic admonendum est ne quis scrupulus remaneat.

neat Petricuien quatuor Synodus fuisse cele-
bratas ante annum 1513 Nam post annum 1542
solus olim Nicolaus Drexgowski Archiëpus
Inesnen, quatuor Synodus Prouinciales Petrico-
uia celebravit, Primam Anno Dni 1551. De
qua fit mentio in Statutis prouincialibus fol.
28 a. cap. Tameen nihil. Secundam idem
Archiëpus Synodum Proulem Petricouia cele-
brauit Anno Dni 1554 Est in Constit. Synod. Prou.
fol 29. b. cap. Item quia.
Tertiam idem Archiëpus Synodum Proulem Pe-
triciouia celebravit Anno Dni 1556. De qua in
Constit. Synod. Prou. fol 31. cap. cum per licentiam.
Quartam idem Archiëpus Synodum Proulem Pe-
triciouia celebravit. Anno Dni 1557. De qua fol
eodem 31 b. cap. Ceterum quia.
Unde necessariò est inferendum quod ubi fit in
Constitutionibus Synodalibus mentio Petricuien

Syno.

Synodorum Prima, secunda, tertia, et quarta.
 De illis solis Synodis est intelligendum quæ
 præcesserunt annum 1513. Nam de istis Peti-
 couien quatuor fit mentio in Statutis, cum nomi-
 ne et cognomine. Et Siepi et annotatione anni.
 Idem omnino est iudicandum de primis Synodis du-
 abus Lanciæ celebratis.

Post quatuor Synodos Peticouien et duas Lan-
 cicien aliarum Synodorum Præulium quæ an-
 tecesserunt annum 1513 collectores Synodorum
 Præulium (quibus commissum fuit ut Statuta Sy-
 nodorum Metropolitanæ Ecclesiæ Mesnen in qua-
 tuor libros redigerent) pssuerunt nomina locorum
 non exprimendo, in quibus sunt Synodi celebra-
 ta, ac annum, quibus peragebantur sed præfixe-
 runt titulos duobus uerbis istis Ex antiquis. Qua-
 rum quidem Constitutionum sequitur descri-
 pho, ut infra.

Secunda

Secunda pars de Synodis ante annum 1513.
quibus non sunt apposita loca in quibus celebra-
ta, nec anni, quibus habita fuerunt, sed po-
nuntur sub inscriptionibus istis.

Ex antiquis.

Ante annum 1513. Leonis Annus Primus Sede-
cimo Calendas Decembris. Ante istum annum
omnia Statuta Provincialia confirmata et con-
tinentur in libro Statutorum ubique inscri-
ptum est Ex antiquis. Exempla.

Art. 1. 6. De Constitutionibus.

Art. 2. De consuetudine.

Art. 3. De Electione.

Art. 14. De supplenda negligentia Prelatorum.

Art. 13. De tempore ordinandorum.

Art. 17. De filijs Presbyterorum et De Centis Peregrinis.

Art. 18. De off. Archidiaconi Item Statuimus.

Art. 19. De off. Vicary.

Art. 20.

- Col. 20. De officio ordinarij Statuimus.
 Col. 37. De maioritate et obed. Cum inferior
 Col. 38. De Procuratoribus.
 Col. eod. Quod metus causa Lib. 1.

 Col. 39. De Iudicijs. Quoniam quidem -
 Col. 40. De pro comp. Quoniam plures.
 Col. 44. De ferijs
 Col. 45. De sequestratione De Jurciurand.
 Col. 47. De fide instrumentorum. Lib. 2.

 Col. 54. De cohabit. Cler. et mul.
 Col. 55. De Cler. non resident. Nullus Clericus.
 Col. 56. De Institutionibus
 Col. 67. De ijs qui rapiunt bona benef. post mor. vel.
 Col. 68. De rebus ecclie non alienandis.
 Col. 61. De modo eligendi Administratores sed. uac.
 Col. 69. De emphyteuse et uenditione
 Col. 71. De pignoribus. Col. eod. De testamentis.
 Col. 74. De sepulchris.

- C. 74 De Parochijs. Vniuersis sacerdotibus
C. 75. De Decimis
C. 86. De statu Monachorum
C. 90. b. De Capellis Monachorum et De Inreparatione.
C. 100. b. De Baptismo.
C. 101. De custodia Lucanensis. Statuimus.
C. 101. De obseruatione Ieiuniorum.
C. 102. De Ecclesijs edificandis
C. 103. De immunitate Ecclesiarum
C. 107. Ne Clerici uel monachi. Lib. 3.º
-
- C. 108. De Symonia
C. 113. b. De Iudaeis
C. 116. De Haereticis
C. 131. De recedentibus ab Unione.
C. 132. De Raptibus
C. 133. De Rapto Virginum.
C. 134. De Vniuersis.
C. 136. De Sorceryjs.

C. 142.

Bl 142 De iniurijs

Bl 145 De penitentijs

Bl 149 De sententia excommunicationis.

Bl 157. De uerborum significatione et de Regu-
lis Iuris. Lib 4°.

Altera confirmatio Statutorum.

Post Annum 1513. omnes Synodi Prouinciales ec-
clesiæ Mesnen usq; ad annum Dni 1557. confir-
mata sunt à Nuncio Aplice Rmo Patre Dno
D. Aloyisio Lippomano Ep̄o Veronen ex speciali
comissione PA VI. IV. Pontificis Max. De
qua confirmatione, extat testimonium in libro
Constitutionum Synodaliu. fl. 32. b.

In hoc spatio quadraginta quatuor annorum
[scilicet ab anno Dni 1513. usq; ad annum 1557 in-
clusiue] sedecim Synodi fuerunt celebratae di-
uersis in locis quoniam in Statuto Prouinciali fit

menti

mentis talis.

- Synodi Anni 1513 fit mentis in ipsa Bulla Leonis folio 12 b. d. Ac aliud Provinciale Statutum d. Nec non de Pontificalibus. et folio 109 d. Licet Sacris.
- 1 Synodi quæ fuit celebrata Anno 1520 fit mentis in Statutis Provincialibus folio 70. b. ubi Arrendæ bonorum prescribentur.
  - 2 Synodi Provincialis quæ fuit celebrata Anno D. 1522 fit mentis folio 41. b. ubi agitur De subditis Episcopalis Civibus et villanis iudicandis coram Officialibus, non aut Capneis ad instanciam Sacerdotum.
  3. Synodi Provincialis quæ fuit celebrata Anno Dni 1523. fit mentis folio 41. a ubi agitur de ueniente annulis et potatione Clericorum.
  - 4 Synodi Provincialis quæ fuit celebrata Anno D. 1527 fit mentis folio 23. b. ubi agitur De Inquisitoribus Hæretica prauitatis instituendis et De libris à Parochis habendis. De Coniuratione in Cuna

Regali

Regali et Consultationibus non tractandis diebus Inicis et festis ante prandia, De Visitatione Ecclesiarum. De honis Canonicis De pluralitatibus beneficiorum. De Synodo Provinciali Lanciada non celebranda. Item fol. 70 ubi agitur de quantitate censuum reemphionalium et conditionibus uenditionum. Item fol. 127. a. in qua statuta omnia antea actarum Annorum Synodaliter recipiuntur et promulgantur. Item fol. 44. ubi agitur Ne Archidiaconis correctio mensis et parani committatur in visitatione. idem de alijs Visitationibus.

5. Synodi Provincialis celebrata anno D. 1530 fit mentio fol. 26 ubi agitur de Constitutionibus Provincialibus habendis in Ecclesijs Cathedralibus et Collis sub sigillis Archiepiscopali. Item fol. 52. b. ubi agitur De Inquisitionibus contra Clericum delicta et processibus contra eosdem. Item fol. 53. b. De habitu Clericali decentia Pralatis et Canonicis portandos;

et pa-

et panis ac mellis contra non portantes. Item fol.
55. b. De Parochiis ad residentiam cogendis, et
pluralitate Parochiarum inhibenda. It fol 76. a.
De infantibus expositis ad Hospitalium portan-
dis et alendis. It fol 88. a. De Monachis in Aca-
demia grali sumptibus Abbati tenendis. Item
fol 93. b. De modo soluenda contributionis Item fol.
100. a. De inquisitione faciendâ contra Clericos
qui horas canonicas non recitant Item fol 127 b.
De Inquisitionibus contra Lutheranos et alios He-
reticos. Item fol 155. b. De excommunicationis vitandis.
6. Synodi Provincialis celebrata Anno D. 1532. fit mentio
fol 17 à vbo agr. Contra Suffraganeos ne promo-
ueant ad Ordines nisi iuxta formam scriptam
et De provisione Ordinandi in Synodis Pro-
vincialibus vel Diocesanis declaranda. Item
de sufficienti provisione dicit folio 16. a. Necnon

contra

contra Suffraganeos pro ordinatione ab ordi-
 natis exigentes pecuniam prater modum in
 status Provinciali descriptum. Item fol 25
 b. De Visitacionibus per ipsos Ep^{os} frequenti^{us}
 faciendis non per Archidiaconos. De libris Apo-
 crifis, et Hæreticis. De Theologis et Canonis-
 tis in Curijs Ep^{os} tenendis. Deniq^{ue} de Monachis
 Abbatum sumptibus in Academijs ut studeant
 fouendis. Item fol 39 b. De l^{it}is et prescembus
 Curia Romana non fulminandis in Polonia an-
 tequam singulorum coram Ordinario recogniti
 et recognitionis per Notarium subscriptæ seu annotæ
 habeantur. Eadem Constitutio est fol 136 quâ adusa-
 rius modernus impugnat. Item fol 88. a. Contra
 Fr^{at}res Minores de Observantia alias Bernardi-
 nos aliosq^{ue} Religiosos qui sacramenta populo sua
 cura nō subiecto ministrant et cas^{us} reservans absolvent.

7. Septima Synodi Provincialis celebrata Anno D. 1534
 fit mentio fol. 144 b. De Clericis rapientibus de-
 cimas alterius Clerici iam possessas et pena
 contra eosd. Eadem Con. est fol. 80. b. Item ^{mi.} Dⁿ
 8. ^{qua} Synodi Provincialis celebrata Anno D. 1534 fit men-
 tio fol. 52. a. De libris Statutorum per omnes Cleri-
 cos in Provincia habendis sub pena Synodali.
9. ^{na} Synodi Provincialis celebrata Anno D. 1539 fit
 mentio fol. 37. b. De honore Praelatis et Canonicis
 ab Ep^{is} exhibendis et non impedienda iurisdictione
 Capitulari. Item folio 38 b. De prohibito provera-
 tionis officio in Iudicijs saecularibus quod Clerici
 facere non debent exceptis causis ut ibi.
10. ^{ma} Synodi Provincialis celebrata Anno Dⁿi 1542
 fit mentio fol. 13 b. De nullitate Statutorum Re-
 gni ut soli Nobiles Monachi Abbates praesumantur.
 Hoc ipsum statutum confirmat Synodus fol.

88 b. Item fol 26 De Vintatione Bibliothecarum
 et libris reuidendis per Ep̄s aut eorum delegatos.
Item fol. 39. b. De publicis edictis decernendis.
 Deinde De Officialibus francis cap. Statuit
 etiam. Item fol 42. a. De causis ad forum et
 iudicium Eccl̄iarum pertinentibus Necnon De
 causis Iudicis spirituali annexis et quatuor
 articulis iux̄ Statut̄ Lad̄ Alberti, et Alexandri
 Regum. & Item folis 48. a De Appellationibus à De-
 cretis Capitulum admittendis uel non. It̄ fol 53. a
 De excessibus notonjs Clericorum, tonsuram et
 habitum non ferentium. Item fol 56. De Caplis
 Collegiatarum Eccl̄iarum generalibus semel in
 Anno celebrandis et De tractatibus in Caplis fa-
 ciendis. Item fol 69 a. De bonis per Abbates
 Praep̄s et Abbatissas sine consensu Ep̄i aliena-
 tis infra unū annum recuperandis et parisi Canonici,

ut ibi Item fol 75 a. De tempore sepulture post
mortem Ep̄i faciendā et Administratore eligendo
bonisq̄ Ep̄alibus in dispositionem Capli recipiendis.
Item fol 88. a. Contra Abbates ut seruent iux̄
Statuta Provincialia et constitutiones Synodales
partim in Academia Cracuien̄ partim in studiis
Posnaniē Monachos suonū Monasteriorum sub
panis ut ibi. Item folio 94 De Salarijs Vicari-
orum iuxta morem ueterem retinendis quā Pa-
rochi diminuēbant suis Vicarijs Item fol 100 De
Scholis per Plebanos proprios uisitandis et pa-
nis contra non uisitantes. Item fol 102. De libris
in Scholis prælegendis et non. De Pedagogyis
in domibus Nobilium et Ciuium De Symbolis
Ep̄orum pro Doctore legum in Academia Crac-
uien̄ instituendō. De reuocandis Scholāribus stu-
diosis ex Academia Pitembergen̄ et ex alijs.

Germa.

Germania Academijs Hæreni infectis. Item
 fol. 114 b. De Judæis Schismaticis Moscis Tur-
 cis Tartaris Armenis Madicis. &c. Item fol. 128. a.
 De disputandis uicandis in controuersijs fi-
 dei. Item folio 155. b. De contemptibus censu-
 rarum et processu contra negligentes Capress.

11ma Synodi Prouincialis celebrata Anno D. 1544 sit me-
 ho fol. 27. a. De residentia circa Eccliam Episcopum
 excepta causa Ecclie et Reipub. et De Visi-
 tatione Cleri. It fol. 37 b. De Parochijs in Litua-
 nia et Samogitia erigendis ad tollendam idolo-
 latriam. It fol. 88 b. De nullitate Constitutionu
 Regni conditarum ne Plebey ad Abbacias ad-
 mittantur. Item fol. 94 b. De Contributione non
 concedenda in Comitibus nisi iura Ecclie ^{ca?} conseruentur,
 et executioni mandentur. It fol. 156. b. De inuocati-
 one brachij secularis cont' inordescentes per Capress
 facienda.

12ma Synodi Provincialis celebrata Anno D. 1547 f^o me-
ho f° 17. a. De examinationibus pro Ordinandis
v^o Archidiacono officiali Penitentiaris Ma-
gistro Scholæ et uno ex Vicariis. Item f° 28. a.
De provisione Concionatorum in Cathedralibus et
Collegiatis et de examine Parochorum ante In-
stitutionem Item f° 36. b. De Officio Capli in admonendis
Ep^ois officium suum Ep^oale exequendi et de p^onis
Capitularium non admonentium. Item f° 43. a.
De deputatis in causis finium regundorum seu
graniciorum inter bona spiritualia ex Cap^o Cathedrali delegandis et p^onis contra eos qui fines
huiusmodi per Succameranos Regni expediunt.
Item f° 46. b. De Arabibus Ep^oum non comitten-
dis nisi Cap^o iurato iuxta formam ut ibi et de
iuramenti declaratione Item f° 88. b. Contra Priores
et Guardianos Ordinum ut teneantur presen-
tare Concionatores pro Concionibus faciendis et

Confess-

Confessionibus audiendis.

13ma Synodi Provincialis celebratae Anno Dni 1551 f. 28. a. De Hæreticis aut suspectis in fide non tenendis in Curijs Episcopum. De Theologorum in ipdem sub pena quingentorum aureorum Injuriar. De lectione scripturae ad mensam adhibenda, et de servitorum Episcopum honestate. Item f. 54. a. Contra Suffraganeos Religiosos ne Populus detestentur utq. Episcopum in Populis incedant et mensis suis in publico a videant. Item f. 69. a. Contra Episcopos qui accipiunt pecuniam simulant tamen se donasse ex causa iusta et pena annullationis. Item f. 74. De successione ab intestato per Episcopos non usurpando sed distribuendo ut ibi. Item f. 80. a. Contra Episcopos ut de manibus de semis, et ex locis quae in piscinas et prata redegerunt Missalia et ferebras ac decimas sacerdotibus quibus debentur persolvant. Item f. 88. b.

De Com

14^m
De Commendis Abbatiarum et contra Comenda-
rios Abbatiarum, et contra Ep^{os} qui Comendarios
promouent &c. De pueris Nobilium in Mona-
sterijs alendis uel non; et de reformatione Mo-
nasteriorum qua fieri debet per Ep^{os} et Cap^lum
Item fol 94 b. et 95. a. De Contributione non co-
cedenda sine consensu Cap^li utriusq^{ue} Gen et de
collectoribus Contributionum per Ep^{um} cum Cap^lo
eligendis alioquin &c. De immunitate Siccanon^{um}
Cathedralium a solutione Contributionis. De suc-
collectoribus et de obligatione Ep^{orum} Lithuaniae
et Russiae ad Contributiones soluen^{das}. De dimis-
sionibus Contributionum Archiep^{iscopis} per Cap^lam remittendis &c.
Item fol 100. a. De Mimis non celebrandis sine
licentia Rectoris Eccl^{iae} &c. fol 103 Qui tenentur
ad fabricam Eccl^{iae} Cathedralium earumq^{ue}
in era; uertes vit^{ae}, uasa, organa campanas ui-
num, ceram oleum &c. fol 128 De confessione si dei fauen

14ma Synodi Provincialis celebrata Anno Dⁿⁱ 1554 f^ol
 mentis f^ol 29. De Ep^{is} ut studiosis literarum suis
 sumptibus alant et de provisione Ministrorum
 Eccl^{ie}. et Ut unus Ep^{us} semper in Curia Regis
 maneat, item quomodo se Epⁱ gerere debeant,
 ut ne Hæreticos ac suspectos et scandalosos in
 Curijs suis foveant, ut ab Arundatione bonorum
 Ep^{iscop}alium abstineant. Item f^ol 69 a. De revi-
 sione bonorum Ep^{iscop}alium per Cap^lta facien^{ti}. Item
 f^ol. 71. a. De permutatione bonorum cum secula-
 ribus facien^{ti}. Item f^ol. 80. b. Contra Ep^{iscop}os ne clerici
 illibertent in decimis.

15ma Synodi Provincialis celebrata Anno Dⁿⁱ 1556 f^ol
 mentis f^ol 14. Ut ad Abbacias et Præfuras Re-
 gulares non nisi Regulares et Profem promo-
 veantur, Ne Epⁱ in ipsas Abbates et Præf^osup^{er} super-
 intendant. Ne Parochiales sua collationis pen-
 sionibus onerent, sub depositionis pena. et de

inquisitione contra Abbates. Item fol. 56. a. De
cogendis Canonicis Collegiatani ad Sacros Ordines
sub penis ut ibi, et duobus Doctoribus qui ibi
Acheroidcant.

Item fol. 31. a. De Predicatoribus diligenter exa-
minandis De Officialibus retinendis idoneis et du-
rissimis Item fol. 57. b. De non instituendis ad bene-
ficia curata sub pena suspensionis ipso facto
non praemisso examine &c. Item fol. 90. De benedi-
ctionibus Abbatum, habitu et tonsura Monachorum
et de collatione benef. Abbatum Item fol.
101. De custodia Lusanskie ut ibi. Item fol. 112. b.

De reformatione Academiae Cracovien. Posnariendic.

16^m Synodi Presulis celebrata Anno D. 1557 fit
mentis fol. 31. b. De pena ad Synodum non veni-
entium De Concisionatibus et Concisionem penitentia,
et Catholico sensu. De homily Polonicis conscri-

bendis

bendis et imprimendis cum Casibus De Pra-
 latis et Canonicis ad bona et praedia Ep̄onum ue-
 nientibus humaniter excipiendis et comēatu
 ip̄is per factores Ep̄onum praestando. De procura-
 tionibus seuē per Ep̄os propter causas Pauperū
 Parochiarum. De Canonicis Collegiatarū cogendis
 ad suscipiendos Ordines De Hospitalibus diligen-
 ter praesidendis Itē fol 54. a. De Scholis Hæretico-
 rum extirpandis. De studio gn̄ali Cracouiē per
 Ep̄m Cracouiē reformando Itē fol 73. b. Annul-
 latur Statuti quo edicebatur ne sine suo iure
 domini Eccl̄ae scire et uoluntate aut inter-
 uenti sui procuratoris quispiam subditū tenta-
 menti faciat. et De Medunum et uillanum
 Eccl̄iarum in tentamenti facien̄ libera uoluntate.
Itē fol 75. De Caduendis Hæreticorum et
 excommunicatorum in Parochiales Eccl̄as contra

uoluntate

uoluntate. Parochum resistere nequeunt uim
uolenter illas. Item fol. 80. b. Contra Vladi-
slauicū Epūm ut ex bonis Epālibus decimas
Prashtens Parochis atq; Cenās extradat. Item
fol. 133. De abigeis et pasuis stentibus non pro-
hiben̄ inter uicinos Ecclesias.

De decretis Synodalibus post annum 1513
usq; ad annum 1557. inclusiue quorum in li-
bro Prouincialium Synodorum non sunt ascripta,
annorum tempora, sed simplr ponuntur sub titulo

Ex nouis.

Nouae Constitutiones Synodales uocantur, quae
ab Illmo olim pia memoriae Iohanne Taski Archi-
epo Gnesenē fuerunt collectae.

Index istarum constitutionū sequi ut infra.
fol. 10. b. Archiepus et Epī ad Archidiaconatū

uacantem prospicere debent Doctores Capli, ex quibus eligat Caplum digniorem Non aduersatur Concilio Tridentino.

Ab 37. b. Decreuit vt Abbas Nemesinensis primum locum obtineat in Synodo quam Mogimien. Non aduersatur Concilio Tridentino.

Ab 58. b. De non recipiendis Plebys ad Cathedralis Non aduersatur Concilio Tridentino.

Ab 73. De anno gratia. Non aduersatur Concilio Tridentino.

Ab 75. Pro defuncto Episcopo Episcopi offerant Non aduersatur Concilio Tridentino.

Ab 81. a. De Noualibus Non aduersatur Concilio Tridentino.

Ab 91. a. De iure deuoluto presentandi. De scammis Cathedralis, et locis honestioribus in Ecclesia Non aduersatur Concilio Tridentino.

Ab 107. b. De pena Clericorum negotiantium Non aduersatur Concilio Tridentino.

Ab 109.

Fol. 109. b. De accusatione Suffraganeorum Non
aduersatur Concilio Tridentino.

M. 109. Ne Praeati sub annuo cenno suas uices
exerant Non aduersatur Concilio Tridentino.

M. 111. a. De Scholabus uagis expellendis Non
aduersatur Concilio Tridentino.

M. 131. b. Apostata Plebaniam non teneat nec
Vicariam. Non aduersatur Concilio Tridentino.

M. 136. b. Clericus excommunicatus non ministret
Non aduersatur Concilio Tridentino.

M. 137. De priuilegijs et priuileg. excus. Non aduer-
satur Concilio Tridentino.

M. 143. De panis. Non aduersatur Concilio

M. 144. Ne Clerici habitus saeculari utentes
priuilegijs clerici utantur. Non aduersatur Concilio

M. 145. Medicorum officium. Non aduersatur Concilio

M. 146. Abusum per Presbiteros Mendicantes in-
duci solitum correctis. Non aduersatur Concilio

M. 147.

Art. 147 De penitentiarijs Non aduersat Concilio Trid.
 Ibidem De remittendis ad Penitentiarios. Non
 aduersatur Concilio Tridentino.

Art. 149 Ut Religiosi Concisnatores et Confessa-
 rios presentent Ep'is, ut absoluis dent scripta
 testimonia Non aduersatur Concilio Trid.

Art. 150 De dispensationibus moderandis Non
 aduersatur Concilio Tridentino.

Post Synodos Prouinciales, sic ut commissum est
 à Leone X^{mo} Papa, et post alias à Nuncio Ap'lico
 Pauli 12. Pontificis Maximi auctoritate appro-
 batus sequuntur constitutiones syndicales noui-
 ssimas. Inter quas primo ordine est Synodus Par-
 issauien' celebrata Anno Dni 1561. Istius Par-
 issauien' Synodi in libro Constitutionum Syndicalium
 reperiuntur decreta.

Est in primis. Ut is à Monet et hortatur Ep'us
 ad executionem Statutorum Præu. ueterum et nouorum.

In exe-

In executione negligentes Capta admoneant
sub panis ut ibi et contra Capta et contra Archiepum
et contra Ep̄s. Non aduersatur Concilio Triden-
tino.

Est etiam fol. 19. a. It Archidiaconum electio
fiat sine ulla collusionem in nominandis duobus
Dottibus sed ut duo proponantur libera electi-
oni Capta. Non aduersatur Concilio Trid.

Est fol. 34. a. De officio Ep̄um ut ibi De Conuoca-
tionibus, De liberalitate; de rendimento; De guber-
natione Ecclesiarum. De familia honeste dirigenda.
De iuuenibus in conu obsequijs continendis
in disciplina De Cancellarijs Insuper De The-
ologis Conuocantibus. De cauidias sagacibus
tam in iure Ecclesiarum quam Terreni. De Viti-
ationibus Diaconis. De tollenda superstitione
De criminosis coercendis De recuperandis pro-
uentibus Ecclesiarum ex manibus Hereticorum. De

Parochijs

Parochijs desertis eorumq; reditibus registrandis.
 De recipiendis ad se spoliatis Parochijs et providē-
 dis ne egestate premi desperent. De reformatione
 Ceni De dignitatibus Ecclesiasticis ad officium suum co-
 gendis De Vicarijs dispensationum. De libro agen-
 donum De homilijs Polonica lingua edendis De
 Cathecismo Polonico. De Penitentia circa Colle-
 giatas De Episcopis Lithuania et Russia ut Synodus
 Provincialibus nra per se sed per Nuntios advenit. De
 Sacris Ordinibus celebrandis et Confirmationis Sa-
 cramento. De causis Sacerdotum et subditorum
 per Episcopum audiendis de Capiteis Episcopalis in officio
 continendis De dispensatione presbiterum et
 episcoporum. Non aduersatur Concilio Tridentino
 Est fol. 43. a. De dolo et contumacia et citatione e-
 dictali uim personalis Citationis habente Non aduer-
 satur Concilio Tridentino
 Est fol. 36. a. De Officio Decani Ruralis Non

aduersatur Concilio Tridentino.

Est folio 58. a. De Canonicis Cathedralium et Collegiarum conferendis grauius hominibus non pueris De Archidiaconibus conferendis Doctoribus et Parochialibus hominibus idoneis Non aduersatur Concilio Tridentino.

Est folio 113. a. De Schola Cracouienſi alijs particularibus Solis prouidendis earumq; dotatione antiqua restituenda De Theologis et Iurisconsultis ad praefigendum in Theologia et Iurisprudentia circa Cathedralibus tenendis eorumq; residentia Non aduersatur Concilio Tridentino.

Est folio 69. b. Ut Abbates et Priores alienata bona recuperent nec unquam alienent sine consensu Episcopi et Capituli Cathedralis Non aduersatur Concilio Tridentino.

Est folio 157. b. Ne cui liceat officiali atq; Vicario in spiritualibus promulgare sententiam Inter

dicti

dicti nisi soli Ep̄s. Non aduersatur Concilio
Tridentino.

De Confirmatione istius Synodi et ali-
arum omnium precedentium.

Hanc Synodum nouissimam primam confirmavit
fab. rex Gregorius Papa decimus Anno D. 1577.
De qua confirmatione est libro 9. Constitutionum
Synodaliū cap. 4. in quo Statuta et Constitutio-
nes Prouinciales tam antiquas quam nouas
atq; nouissimas quae sint consentaneae et nullo
modo repugnent Sacrosancti Concilij Tridentini
decretis conseruauit in suo robore Synodus approu-
bante summo Pontifice sup^{to}. De uisus appro-
batione extat breue Aplicum ad Illmū olim D.
Iacobum V. Salski Archiep̄um Mesnē; Archie-
p̄um Lepoliensem et alios Ep̄s prout latius
in eodem breui continetur Constitutionum Sy-

nodatum lib. V. fol. 187. b. Et hoc Breve insertum
in fine Constitutionum potius fuit considerandum
Nam quod hae Pontificis Maximi Gregorij sup^{er}
Papae Tredecimi sunt posita in capite libri Sta-
tutorum, suspicionem nullam collusionis moue-
re debuit. Quia quamadmodum Epistola dedicati-
ona Illmi olim D. Stanislai Karnkowski Ep^{is} pro-
tunc Madislaviensis ita et epistola Pontificis
Maximi ad Serenissimum olim Poloniae Regem
Stephanum coniuncta imponenda fuit Unde dici
non debuit hae Pontificis fuisse positas in prin-
cipio libri ut facilius crederent omnes ab eodem
Pontifice istum librum Synodalem Constitutionum
fuisse approbatum Et ne quispiam dubitaret
an decreta Synodalia sint consentanea Decre-
tis Concilij Tridentini nec ullatenus repugnent.
Idem singulis summarij constitutionum addita sunt

verba.

uerba ista. Non aduersatur Concilio Triden-
 tino. Catenus enim confirmata sunt constitutio-
 nes ista Praeuiaciales à Gregorio Tredecimo Et sic
 Gregorius XIII omnia Statuta Praeuiaciae mesne
 reuocauit ad terminos Concilij Tridentini: quod
 tempore Pauli IV. suspensum fuit à Julio III Pont
 Max^o ut uidere licet in Concilio Tridentino sess. 16.
 Hoc ipsum autem post Pauli IV mortem reassum-
 pti Pius IV. et finit ac confirmauit feliciter
 Haec narrata eo pertinent ut appareat Statuta
 seu Concilia Praeuiacialia Regni Polonia non fu-
 isse in dubium uscata, ut nunc uscantur, sed
 reducta ad terminos Concilij Tridentini, quod tem-
 pore Pauli IV. suspensum fuit. Si enī Paulus IV. fi-
 niuisset illud, hoc ipsum fecisset. Sufficiebat igr
 tunc simpliciter. Concilia nra bene reuisa sim-
 pliciter confirmare.

Dubiu

Dubium secundum, an h^{ic} Gregorij
xiii fas. record. Pont. Maximi bona
fide sint in Statutorum Privilegium
iuris posita.

Multos equidem audiui etiam ex religionis qui
eximabant, eo consilio Breve illud Apostolicum ad
Regem Stephanum in ipso Constitutionum Provin-
cialium limine positum esse; ut omnes facile co-
gnoscerent omnia in Regno Concilia celebrata fu-
isse aut de Gregorij xiii reuisa et confirmata. Sed
isto calce erratum est. Nam Pontifex in his suis
ad Serenissimum olim Polonia Regem Ste-
phanum scriptis disertè dicit se incredibili leta-
tatum fuisse postquam cognouit, Decreta et Ca-
nones S. Synodi Tridentini fuisse Sacrammto iure-
iurando ab Ep^{is} admissa. Ex quibus uerbis, nul-
lus unquam qui Latinas h^{as} didicit argumen-
tan potuit, omnes Privilegia Synodos confirmatas esse,

Præterea,

Præterea. Si hoc animo præsertim sunt hæc Pontificia,
 ut incauti deciperentur: Breve ipsum Gregorij XIII
 in fronte libri Constitutionum collocandum fuit non
 Epistola quam Pontifex scripsit ad Regem officiosam
 et gratulatoriam quæ nihil habet commune, cum for-
 mulis et stylo Confirmationum Apolicarum. Unde i-
 psium Breve Synodi anno 1577. celebratæ confirma-
 tionum rectius consultiusq; annexum est ipsi dy-
 nodis in fine Constitutionum, ut videre licet Folio
 187. et 188. Absit igitur opinari, decipiendi studio
 Epistolam præsertim esse in principio Synodalem Consti-
 tutionum: Cum manifestissimum sit Epistolam de-
 dicatorem iure optimo coniungi debuisse Epistolæ quæ
 Summo olim Gregorius XIII Pontifex Max. eadem de
 re ad Serenissimum olim Polonia Regem Stessa-
 num primum scripserat. Considerata autem Illi
 olim et nunquam satis laudari Primatis et primi
 Principis persona, qui Constitutiones synodales diu

conquiritas compressit et in lucem edidit, nihil tale
quispiam. Minus etiam si quod suspicionem pariat
cogitare, tanto minus a seuerare potest.

Axioma tertium.

Quod Constitutiones Synodales tam Diocesanae quam
Provinciales in iudicijs Ecclasijs anteponenda sint
decisionibus Iuris communis Canonici, satis egregie
probat D. Hier. Gonzales ad illam octauam Can-
cellariae Aplice De monibus alternarijs gloss. 9.
§ p. n. 18. Haec attigi ad confirmationem Constitutio-
nis Synodalis sub tit. De Constitutionibus cap. Statu-
imus lib. p. Const. Synd. fol. 2. Verè enim et pruden-
ter ut omnia sapientissimus ille Antistes Synoda-
lium Statutorum collector Stanislaus Karnkowski
Epus pres. tunc Vladislaviens postea Archiepus Me-
sneus in sua ad Stephanum Regem dedicatione
scripsit: Constitutiones in Synodis Præsulibus acco-
modate conditas et conscriptas esse; ad unum, in

genium, mores, et rationes uniuersi Poloniae Regni.
 Quod ipsum ante hunc Illmus olim D. Nicolaus Dzien-
 gowski Archiepus Mesnen in Synodo anni 1557 con-
 gresserat Constitutionibus Synodalicis ueteribus et no-
 uis, Prouinciam Mesnen, recte ad omnem Ecclia-
 cum ordinem retinendum ac unumquemque in suis iu-
 re conseruandum gubernari posse. Ex iure autem
 communi non ita accommodate posse gubernari Temp.
 Ecclesiamicam; docet Ind. ut habetur cap 2. Di-
 stinct 4 ubi inter legis qualitates ponitur et ista,
 ut sic lex secundum Patriae consuetudinem loco
 tempusq; conueniens. Itaq; ut efficacius hoc ipse
 requisitum bonae legis, seruetur; data est Episco-
 pis à iure facultas, ut cum suis Caplis possint
 statuere circa ea, quae tangunt uniuersalem sta-
 tum Eccliam in Diocesi consistentium quibus
 praesunt, ut D. Carolus Seraph. in suis Nota Rom.
 Decisionibus Decis 538. cum allegatis multis per

eum

eam ut ibi. Hinc illa solennis Ep̄orum Regni
Poloniae Nuntiorum Capitanum protestatio; cum
Tridentini Concilij decreta recipiebantur facta
per quam declarabant, quod capita certa Concilij
Tridentini ex parte huius Provinciae moderatio-
ne indigent, propter ipsius conditionem à ceteris
Provincijs longe diversam, et quia reformatio-
nes in Concilio scriptae non possunt accommodari ec-
clesiasticis personis sine Ecclesiarum incommodo et
periculo propter temporum iniquitatem, et statum
rerum Ecclesiarum iniquissimum. Experiencia
est temis quam periculose quam sumptuose, bo-
na Ecclesiae defenduntur, tam usam terrestri
quam Tribunalicio, quam Succamericali cam-
pestri, iudicio, in quo et legibus et armis saepe
numero decertatur. Experiencia temis quanta
onera sint imposita decimis quasi Clericus

capere

capere uult, oportet, ut medietatem Contribu-
tionis publicae soluat solus; omnes rustici et op-
pidani alteram, contra naturalem aequitatem
in quota. Nam decimū aut uerius centesimū
manipulum capit, oneris autem medium soluit.
Citatur Clericus pro Colono fugiuis, respondeat,
in foro saeculari. Non soluit contributionem publicā,
bannitur et fructus eius sequestrantur. Mitto
alia grauamina ne sim superfluus. Quibus sic
stantibus, an possit cogi et compelli ad obseruati-
onem decretorum de incompatibilitate, de residen-
tia, de recuperandis bonis, de acquirendo ante
promotionem suam pacifico et sufficienti beneficio,
consideret aequus rerum arbiter. Italicus, Hispani-
cus, Francicus et Germanicus Clerus pa-
catiora et tranquilliora habet fere omnia: a-
quiores habet iudices, executionem decretorum
paratam; praesens brasij saecularis auxilium;

certiora prouident beneficia quædam curata, ut
pote quæ non alunt tot Pécarios tot Cantores non
sustinent tanta fabricarum onera, adde, nec tan-
tas perferunt ac patiuntur à suis Pàrshianis
uerbales, et reales iniurias. Quibus autem modis
Synodus Prouincialis consulent Ecclesiis con-
has et similes oppressiones: facile in Statutis in-
uenit qui legit

Axioma quartum.

Nihil in eis Statutis continetur, quod ex Diame-
tro aduersetur sacris Canonibus, Ordinationibus
Pontificum et Concilij Tridentini decretis.

Opponitur p^o Conueni in Statutis Prouincialibus,
ut ex censibus et alijs prouentibus sede Ep^{ali}
uacante collectio expediatur Electionis uel Po-
stulationis seu translationis in Curia Romana
negotium cum tamen manifesti iuris sit, id con-
trarium esse Sacris Canonibus ut in cap. Nostri
De Elect^{um} concord.

Respon-

Respondetur Statutum illud Provinciale confirmatum esse à Leone X^{mo} Pontifice Max. Quia præcemit annu D. 1513. annis uiginti octo. Fuit eni illud Statutum ordinatum in Synodo Præbiteriali Petricouien^{si} præsidente Illmo & D. Danne Spro-wski Archiep^{us} Mesnen^{si} anno Dⁿⁱ 1485. sub Innocentis VIII Papa. Præter Confirmationes Leonis Decimi, eadem Synodus fuit confirmata à D^{no} D^{no} Pont^{ifici} Max. Quia in eadem dy-nodali ordinatione dⁿⁱ Nicolaum Traba Archi-ep^{us} aut Sontate Aplica edidisse hanc ordi-nationem (De hoc Archiep^{us} iam dixi supra) Unde certissimum est. posse Polonia ep^{us} à (a-pitulis Cathedralium requirere, iure priuilegiato, si pauper sit, uel ex alia iusta causa ut ex fructibus mensæ Ep^{iscopalis} et Archiep^{iscopalis} (his eni uerbis dyndus loquitur) expediant Electionis seu translationis factum. Nam Statutum hoc

est

est Papale quia illi Papa apposuit suam au-
toritatem ut probat Decius in cap. 2. De conf
utili et in ut cum consuetudine et Inno^{centio} ibi dicit
quod confirmatio non tantum uetus ius declarat, sed
etiam illud solidum ponit. Hoc autem ius expe-
dienda electionis ex fructibus mensura uetus serue-
re ante confirmationem. Dannes xxij P. probat
eadem Ordinis ibi iuxta statutum Concilij
Provincialis et consuetudinem litterime scriptam.
Jam ergo ante annum 1410 quod Dannes xxij fuit
assumptus ad Aplicum apicem fuit consuetudo
litterime scripta. Ergo ante annum 1410. fuit per
quadraginta continuos annos. Tanto enim spatij
consuetudo firmatur contra ius Canon^{icum} et tradit
Nauar. cons. 2 De elect. n. 2. Similiter decidit
Papa Romana inter decisiones Card. Seraphini,
Deas 971 n. 7. Et ibi, quod confirmatio addit ro-
bur confirmatio per allegata, ut ibi. Nec obstat

si dicatur. Lesnem confirmasse modificatiue
 (ut supra declarauimus) Quia nos principaliter inniti-
 mur confirmationi Leonis xxy qua simplex fuit
 non modificatiua. Confirmauit enim istum Ordi-
 nationis tenorem iuxta cap. penult. De Confirm. uil.
 Ex quibus omnibus et singulis sequitur Nemine
 audiendum esse contra hoc Statutum Prouinciale,
 et si quis contradixerit; repellendum esse, et illi
 perpetuum silentium imponendum iuxta notata
 Baldi in l. Cor in principio C. De Appell. Abb. in
 cap. Ad hac. glo. ibi. De rescript. in cap. sum inter
 col. 1^a De except. in cap. cum olim col. 6. Dere
 iud. Et Rom. tradit in casu notabili in cons. 369.
 Circa primum in dubio circa fi. De l. cons. 191. In
 ne Legatus quidem Aplicus potest facere, ut Præ-
 lates leges istas, sic confirmatas, non habeant locum
 in casibus expresse confirmatis, cum non possint
 contrarias statuere, ut firmat ista Rom. in

in decis Seraph. Car^{lis} Decisione 1306 n° 4 per
multa allegata ut ibi, maxime cum Statutum fir-
matum constanti et perpetuo usu, et ante et post
Confirmationem, per annos ducentos quadraginta
septem sit servatum Quia tempus excedens, me-
tam, centum et ducentorum et fere trecentorum an-
norum respectu, licet non faciat immemorabile,
iux^{ta} opinionem Pota: tamen videtur esse aut ma-
ior^{+aut+} certe non minoris efficacia: sicut est immemo-
rabilis consuetudo, cum probatis immemorabilis
longe sit debilis, iux^{ta} terminos glossa in cap^o p^o De
Prescript^o lib. 6. Haec sunt formalia verba Pota
Romane in Decisione 1141. inter Decis. Card. Se-
raphini. Sed etsi quis temere supradicta fun-
damenta negaverit in haerendo Leonis X^{mi} in-
dificata Confirmationi, nihil repugnat. Quia hoc
statutum, conforme est iuri communi, quod facit po-
testatem Cap^l, expensas faciendi pro Electis

ne in Curia Romana expedienda. Et in cap.
 Et praeterea 45. et ibi gloss. in uerbo, expensa ne-
 cessaria; et in uerbo, Pro electionis negotio; De
 Elect. Quamuis autem sic constet Statutum
 et litteram iung. consonans, et honestum esse: ideo
 confirmacionem ualidam existere; rectius
 tamen dici potest, Archiepis et Epis hoc priuilegium
 directe non Capitulis inseruire: si quia
 Capitula talibus priuilegijs non indigent, cum ipsis
 liceat ex dispositione iuris comunis, in cap. Et
 praeterea: electionis expensas postulationis
 seu translationis expedire, tum quia non Ca-
 pitula Cathedralium supplicauerunt Papa pro
 confirmacione Statuti illius particularis Sed Ni-
 colaus Archiepus cum alijs suffraganeis suis. His
 ergo illis Epis confirmatio seruit. Qualitas eni
 persona supplicantis declarat mentem Papae
 concedentis. Seraps. Carolis in Decisionibus Postas

deusi-

decisione 467. n° 3. Et ne simplr hoc privilegi-
um sibi competere, Epi putent; adiecta est in
Statuto clausula *Quatenus* necesse est
esse. Haec siquidem dictio *Quatenus*. exponi-
tur in quantum. l. si vnus § Pacta. l. si quis
crediderit D. De pact' et in l. Grege § Pignori
D. Depignor. et cap. Placet De conuer. coniu-
gal' Dec in l. 24. D. De regiur' et consilio 385
n^o p^o et 2° Quin cons. 61. n° 43. lib. 5. § Fredi cons
41. num. p^o Operatur enim ista dictio, ut dispo-
sitis adaptetur per ea parte, per qua id fieri pot
ut latius tradit D. Seraps. (ard. in denone Po-
ta 545. Sensus igr' est Si is qui eligitur in Ar-
chiepum uel Epum, non habet unde expensas per
electionis seu Translationis factas (his en' uerbis
Synodus ueritur) faciat; requirat Administra-
torem sede uacante, ut comunicari cum Capto
Conthys et consilio sibi, de necessitate ex rediti-

bus mensa, det numeretq̄ Electo uel Postulato.
 tantum pecunia, quāntū ex fructibus sede uacā-
 te redigere potest. Nam ultra non tenetur dare.
 Quod autem hoc non Caplo sed Electis et postula-
 tis priuilegium competat probatur. Est enim
 illud uulgatum. Verba intelligi debere secundū
 qualitatem personae, tam loquentis quam eius
 cuius causa proferuntur, sicut de ipso loquente
 habetur in l. Similes unum D. De testam. milit.
 De illo autem ad quem uerba diriguntur est re-
 sponsum Iuliani in l. Plenum § Equitij D. De
 um et habit. Marci § De arb. Iud. Casu 501 n° 24
 Atqui in hac Constitutione Synodali Archiepus
 loquitur nomine Synodi, et loquitur de expediē-
 do in Curia Romana electionis ep̄alis negotio.
 Ergo illa Impersonalia uerba [Expediendū est]
 intelligi de Ep̄is, qui suum electionis negotium
 ip̄i, sumptibus ex mensa ep̄ali acceptis expedi-

re debent

re debent. Jam constat euidenter ex prae-
missis, immentò culpam nros, qui post Nominati-
onem Legiam à Caplis eliguntur; et ex necessitate,
uel à Caplis pecuniam pro expediendo Electio-
nis negotio uel eo nomine mutuum accipiunt
ab alijs; ea tamen, quae paratam pecuniam
Capitulum ex mensura fructibus non habet.

Axioma quintum.

Statutum Prouinciale Synodi Lanciensi-
s, quod incipit Ad obuiandum sub tit. De om-
nino falsi, est ualidum et practicandum.

Disponit illud cap^m, ut citationes, et alij qui-
cunq; processus à sede Aplica et Iudicibus de-
legatis ò non alibi executioni demandentur, nisi
prius per Ordinarios aut eorum Vicarios ge-
nerales aut Capla litem reuideantur. &c. &c.

Opponitur. Bulla Extrauagans Clementis VIII.

Pont

Pont Maximi, quæ hoc fieri simplr prohibet, sub
seu enonibus panis ut latius ibi.

Respondeatur. Post Clementem VII. Paulum
Quartum Pont Max Clementine Extravagan-
ti derogasse, confirmanda illud Statutum Pro-
uinciale. Hoc eni ipsum Statutum fuit latum
et promulgatum in Synodo Anno Dni 1532
presidente Martino Medico ut est in Statutis
Præuincialibus lib 2 De Iudicijs cap. Sacrosan-
cta Sedis. Hoc ipsum ex delegatione Pauli V.
Pape, diligenti calculo reuidit, examinavit,
approbavit Mojsius Lycopmanus Epus Veron-
nen ad Reg. Poloniae Nuntius anno Dni 1557
ut supra docuimus Itaq; nihil ex hoc dubitati-
onibus, ex vi et natura Confirmationis. Quia
in hoc iure generi per speciem derogatur, et illud
potissimum habetur, quod ad speciem directum
est l. 8. D. De regiur ubi Decius ait quod eade

regula

regula in statutis locum habet ut notat Bart^{us} in
ord et posteriores D. De leg. m^o l. quantum d.
si quis fundum col. 3. vers. Hoc induit ad qua-
stionem D. De fundo instr. et in l. Lucius D.
Ad B. p. ill. et in cons. 100. Accipiente a Dyno.
in 3° dubio Bart. Imol. et Alex. in l. Charedi
d. Qui patrem D. De uul. et pupill. Angel in l.
Siquis ab alio in ff. D. Decalumnial. Nec
obstat clausula quae ponitur in Bulla Cemen-
tis Septimi. Quia ampliat^r uag^r illa Regula,
quamuis dicatur in dispositione generali.
Non obstantibus legibus in contrarium ut in d.
l. 80. allegat Decius glossam Bartolum, Ful-
gionem Romanum, et Alexandrum. Et quia
illa lex uidetur magis specialis, in qua ma-
ior est et euidentior utilitas, et ita uidetur
benignior interpretari, ut ait Bart^{us} in tract.

Are-

Ad reprimendum in uere. Non obstantibus col
 2. uidentum est, quod sic illius constitutionis
 Synodalis utilitas. Pa est locus. Quia per huc
 quem describit, modum obuiare uoluit fabri-
 catibus Clericorum maleuolentiam, quibus labora-
 re consueuerunt. Atqui omnis constitutio eme-
 data ad obuiandum fraudibus, est ualde uo-
 lis et fauorabilis ut tradit Synod. De mens
 alternat gl. 32 n. 19. Quis igitur dubitauerit de
 ualiditate istiusmodi constitutionis? Nec illud
 curandum est, quod obijciunt. De honestate sacro-
 sanctam sedem, si illius processus prius reui-
 deantur ab Episcopis, eorum Vicariis et Capitulis. Quia
 ut Barroli uerbis utar benignior est ista in-
 terpretatio quae delictis obuiat Probat ipsa Con-
 stitutio Synodalis Anni 1532 Quae in ipsa incho-
 defert honori Aplice Diat en. Sacrosancta

Deus

sedis Aplice mandata, reuerenter et obedienter
exequenda semper sunt. Ecce prestet ex his sy-
nodi declaratoria Deinde addit Venim enim ueris
quia non unquam accidit quod lras seu processus
manu incognita et sigillo ficto ac incognito, ac
stylis (una Romana incognita) a suspectis
et incognitis personis afferantur. Sacra Synodus
decreuit ut Haec igitur, Constitutio synodalis non
est in Contumeliam Aplice sedis. Nam regulan-
da est ad limites rationum in Constitutione
expressarum ut ait Ias. in l. Qui quadraginta
D. Ad Trebell. et Bald. in l. dum in fi. C. De
iure delib. dicit Ratio facit intelligi dictum
Si igitur in hoc casu censat ratio dispositionis
(nempe Quia habens lras Aplicas, non est sus-
pecta et incognita persona; si stylus est conueni-
ens, si sigillum uerum et cognitum, si processus

manu cognita scriptis) certè debet cessare
 ultenior Epi, Vicarij, uel Capituli processus. ut
 in cap. Cum cessante De Appell. et in l. Rigore
 & Quamuis D. De iurepat' cum alijs concord.
 comprobatur Quia ista Constitutio posita est
 sub titulo De crimine falsi. Deinde non solus ex
 Urbe processus sed à Vicariis generali et Offi-
 cialibus francis emanatis et emanandos non
 alii exequendos esse iubet, nisi prius reuidean-
 tur. Postremo à contrariis, non dubitat reuisioni
 processus sigillatis Archiepiscopi et Episcopi
 Polonia in Polonia processus: quod eorum si-
 gilla non sint incognita. Ex quibus optime
 concluditur. Non aliam fuisse synodalis con-
 stitutionis mentem nisi ut obuietur falsita-
 tibus Quia nigrum debet convenire Rubro,
 ut tradunt D. in l. pa. D. si cert' pet' et idem
 de consulari iudicium, et contrarium eadem est

disti-

disciplina quo ad cognitionem et decisionem
ut tradit Decius in reg. secundum id. n. 3 et 5.
De reg. iur. Unde sicut Piccani. Ep. alii et Offi-
cialis franci non admittitur processus nisi
prævia reunionem sigillorum et subscriptionem; ga-
runtur sunt incognita sigilla et subscriptiones;
ita et processus delegatorum Apolicorum ob ean-
dem causam Potest et illud obiter addi. Sta-
tuta nostra hactenus confirmata esse à Gregorio
xiii quatenus non repugnant Concilij Inden-
tini decretis, sed nulla facta est mentio De ex-
trauagantibus præsertim non clausis in corpore
Iuris, id est non esse necessarium ut constitutio-
nes nostræ sint omnino consentaneæ et nullo
modo repugnent Extravaganti Clementis III quæ
non est clausa in corpore iuris Quia si esset in-
clusa, idem esset quod in iure communi; à quo
Statuta Provincialia præcisè dissentire

non possunt, ut est Dix' 18. Hac breuiter an-
notane sufficiant ad declarandam Confirmati-
onis aequalitatem. Sola enī Confirmatio sufficiat.

Axioma Sextum.

Constitutiones synodi Prouilis noua et nouissima
sunt consentanea Concilio Tridentino. in sessione
21 cap 2. dissentiunt tanquam diuersa obla-
ratione sed non tanquam aduersa quae ex Dia-
metris pugnant. Nostri Iuris consulti uideant con-
trarietatem Gasam quae tolli non potest et a-
liam quae potest remoueri distinguendo. Quia
dispositio diuersa potest ita et intelligi et inter-
pretari debet: ne contradicat; ut in Instrum^{to}
probatur in cap. Inter dilectos De fid instr. in
§ Ceterum. Et in contrachibus notat Bartolo-
lus in l. Cum falsa in fi l. De iur. et fa. ignor.
Alex in l. p^a in princ^o col. 2. 2. Ne quis enī qui

in ius. Et de verb. sententia definitiva constat
Barth in cons. III. Quod notat col. 4 vers. Super se-
cundo et specialit. Quod ad propriam rationem in sta-
tutis notat Abbas in cap. Gratum in princ. et
in cap. Super questione in princ. in 3. notabili.
De off. del. Hac Decius in l. 148. De reg. iur.
et in cap. Pastoralis col. 6 De except.

His ita permixtis uideamus An promissa ad sa-
cros maiores Ordines Piccanorum Manualiter
in Priv. Pol. absq. benefoy et patrimonij titulo
uerè aduersetur decretis Concilij Tridentini ses-
21 cap. 2. Vere aduersari (hoc est gressu con-
tradidere aiunt) Vni summae auctoritatis et
prestatis suamq. assentionem Decretis Sac. Congre-
gationis Ill. mo. S. D. Carlium S. Concilij Triden-
tini Interpretum constantèr asseuerant. Nos
omnino credimus uera esse de confirmatione pro-
ut narratur Inherendo tamen distinctioni sup^{ta};

cum

patrimonius uel pensione hoc loco exceptis nis po-
tium esse censendum est. Quia de re inferius.
E diuerso. In Statutis nouis Prouinciae Me-
tuen sic disponitur Folio 17 Synodus de statuit,
ut non nisi Sacerdos aptus nec non certum titu-
lum uel sufficiens patrimonium, seu pensionem
sufficientem habuerit ordinetur, Ceterum qua-
nam pensionis sufficiens sit aut existimari
debeat. Synodus Diacatana uel Prouincialis decer-
nere debet. Haec ibi. Haec constitutio confirmata
est auctoritate Pauli V. Pontificis Maximi per
Aloygium Lippmanum eius Legatum. Constat.
Quia fuit promulgata anno 1532 Reuisa
et confirmata anno 1557 Haec eadem Consti-
tutio confirmata fuit a Gregorio XII Papa
anno 1577 Probat eiusdem Synodi caput
secundum. ibi In pristino suo robore conser-
uat. et ibi Diligentius inspiciendas et ad

cognoscendas. et ibi Quia sic revisa in simili modo confirmata à Paulo V felicissime memorans ut approbat Synodus anni 1607 De statutis Presulibus antiquis fol. 9. Nec miratur quisquam assertionem meam existimans Antiquas et novas cominas fuisse cens deputatis ad recognoscendum et inspiciendum, in Synodo vtraque nempe Anni 1577 et anni 1607 et consequenter non esse confirmatas Quia respondes Rem que in futurum resolui potest, de presenti dici certam licet illa alteratio que fieri potest non sit prae eo quasi sit: sed potius quam non sit l. 2. et ibi gl. D. De in diem ad. dicit ubi uonditio de presenti dicit pura: licet resolui potest sub conditione Et quod notabitur tradit Bartolus in l. Julianus in f. D. De cond. ind. ubi concludite quod si reprobata omnes

debe-

debeant reuideri et quæ debeant approba-
ri approbentur uel reprobandentur interim ta-
men repressalium executio ^{non} impeditur sic in
casu nro Quamuis Statuta Præuincialia
reuidendi et in proxima Synodo approbanda
approbati reprobanda uero reprobandi debue-
runt interim tamen executio Synodorum
non fuit nec ex ullo modo impedienda. Quod
pendet De re iur. Idem ibidem in l. 206 n^o prescribit.
Status de presenti consideratur, nec attendit-
ur quod status qui est de presenti resolui potest.
Unde res legata sub eius conditione cum inte-
rim sit hæres alienari potest l. ult. d. in autem
2. C. Cora de leg. ubi res sub conditione uel sub die
incerta restitutioni obnoxia, possunt interim
alienari, uel obligari; sed tamen adueniente
casu restitutionis, fingitur reuo nullam aliena

his uel obligatio. Et facit textus in l. Hac uen-
 ditio §. ult. D. de con. s. empl. ubi uenditio fa-
 cta fuit pro centum et quarti plurimi parte
 repertum fuerit: interim dicitur, certa conditio que
 centum habet precium licet illud alterari infu-
 turum possit. In simili casu notat Baro in
 l. Iudex pro quam circa §. D. De re iud. de iudi-
 ce qui condemnauit reum in certa summa,
 puta centum addita clausula Plus uel minus,
 secundum formam Statutorum Nam talis sen-
 tentia est condicionalis Quia uerba illa Plus
 uel minus nihil operantur nisi pro obsequio de
 forma Statutorum Baro in l. Publica §. ult.
 in §. not. D. Dep. et Bal. in Pub. C. Dep. in
 §. quarta. De re uoluntaria sub condicione d. l. 2.
 De iudic. addict. Dec. in l. 129 et 206 D. De reg. iur.
 Et ex his stante confirmatione Statuti P. uoluntaria

duph.

supradicti, quod ultra titulum beneficij, uel pa-
trimonij positum per necessarios requisitis aucte
Concilij requirit aliam provisionem, arbitrio Syno-
di uel Diocesanae uel Præulij moderandam in-
fertur. Pone licite ordinari subdiaconos sine
titulo beneficij et patrimonij in sola provisione
salarij competentis, nec repugnare Concilio Tri-
dentino, quia Pontifices Gregorius xij et Paulus
V. confirmando cap 4 lib 5. sub anno 1577. et
cap 10. sub anno 1607. Constitutiones antiquas
et nouas in statu pristino et robore conseruauit,
licet quedam illarum Constitutionum quedam
represari possint in futurum si censuram de pu-
tatione Synodi presentandam approbauerit
futura Synodus.

Non obstat decretum Concilij Tridentini
sessi. cap. 5° cui pars aduersa incumbit Quia
huic derogauit Paulus V Pont^{us} Maximus.

Quamuis

Quamvis enim Papa nunquam debet derogare
 Concilio Tridentino: propter autem Concilij:
 sed uel generalis derogatio includit specialem
 si constat de mente Papae ut probat late Her-
 onsales in libro De altera Mens. Pl. (mihi)
 155 n.º 120 et Pl. 300. n.º 36 et 37 et Pl. 5. n.º 62 uel
 specialis adest licet nullam fecerit mentionem
 Concilij, sic est in casu propoſito. Est in Ep̄ta
 Pastoralis Illmi. sm. S. Bernardi Car. lis et
 Archiepi. Mesnen. sub titulo De Picanis qui
 plura curata uel ex dispensatione Aplica obte-
 nent uel habeant Picanos rite ordinatos uel qui-
 bus debent assignare congruam fructuum por-
 tionem, uel condigna alias soluere salaria licet
 aperte minime derogat Concilio Tridentino dispo-
 nenti: Clericos promoueri non posse ad Sacrum
 Subdiaconatus Ordinem, nisi prius huiusmo-
 det, eum beneficium Eccliacum quod sibi ad ui-

chi hanc

cum honeste sufficiat, pacifice possidere
Hac ibi. Audiui quendam referentem
aduersa partis solutionem quae dicit Eplam
Pastoralem non fuisse à Pontice Paulo appro-
batam: sed solam Synodum. Mihi certe, nō
est uerisimile atq; hoc cōmentum talia refe-
renti placet Nam et Eplam Pastoralem à Sa-
cra Congregatione Cardinalium Sac^{ae} Concilij
intepretum recognitam tibi ex Vrbe una cū
Actis eiusdem nominis Synodi Presulis tran-
smisam Illiusdem D. Albertus Baranowski
Archiepus Mesnen, Prueus Prouinciae sua
Clerus significat ut uidere licet Actis eiusd^{em}
Synodi Prouincialis et in ipso Constitutione
Synodali. Anni illius 1607 corpore cap^o in
fine continetur, quod illam Eplam Pastoralem
res Clerus Cracuien^{sis} primum promulgatam
nōdus extendit ad Uniuersam Prouinciam

Hanc

2 Præterea non obstat decretum Concilij In-
dientini supra allegatum. Quia non derogat
uit consuetudini in hoc Regno locali, cui spe-
cialit̄ derogare debuit si illam tollere uoluisset
Quia statutum uel consuetudo loci particu-
laris dicitur esse facti et in factis consistit ut dicit
textus in cap. De consuet. in 6. quali mentione
non est opus ad tollendum ius. Et propterea
semper ultra ius consuetudo nominatur cap.
Sopita 2. uers. Inde utiq. De censib. cap. cum
encl. 10. De testam. cap. Cum uenissent 6. ibi
tam de iure quam consuetudine De Insti-
cap. Inlem 34 § Exeruit autem ibi De iure
ac de consuetudine De Hed. Sic et in Decre-
tis Concilij Indientini ubi fit mentio consue-
tudinis localis quod si uult Concilium eandem
tollere Et in sen. 5 cap. 2. § Si ueris / sess 24

cap. 2. Sess 24 cap 20. sess 25 Cap. 6. in fi. Sess
 13 cap 6. Sess 14 cap. 4. et alijs pluribus locis.
 Cum itaq; in sess 21 cap. 2. Conc^m Tridentinum
 simplr disponit ut nemo ordinetur nisi prius
 presbet se pacificum et sufficiens beneficium pos-
 sidere, sed non tollit contrariam consuetudinem:
 inde efficitur consuetudinem huius Provincia
 saluam esse maxime quia per Statutum appro-
 batum et auctoritate Pauli IIII Papae confirma-
 tum fuit. Est hoc Statutum fol 94 promulgatum
 anno Dni 1542 Permodica ubi narratur in pri-
 mis Viccanjs Parochialibus salaria ab anti-
 quo constituta esse. Deinde Damnat Parochos
 qui talia salaria minuebant. Tertio loco statuit
 in nouandum esse nihil a Parochis pter anti-
 quam consuetudinem huiusmodi, deniq; san-
 xit, salaria huiusmodi Viccanjs iuxta morem

ueterem libere fore dimittenda. Quae cum ita
sint iam evidentissime me probare possunt. Consue-
tudinem istam Provincia non esse sublatam,
etiam si Synodus Anni 1607 nouissima eandem
non confirmasset, et ratio est quare non tollatur.
Quia consuetudo particularis unius Provinciae
facti est et consequenter presumptio cadit pro-
babilis ignorantia in principe abrogante ius Pro-
uinciale Consuetudinis approbatiuum. Quonia
non agitur de sola dispositione iuris Provincia-
lis ad terminos iuris cois reuocanda; sed et
de aliis quod est facti. qualis est consuetudo
particularis non annis sed saeculis multis conscri-
pta: Et cum non sit timendum, ut durante hu-
iusmodi consuetudine clerici ad salaria promo-
ti aliquando mendicent cum ordinis de deure
frustra tam uehementer oppugnantur ab istis

quibus

quibus a edificandi non destruendi potestas
 est concessa. Hoc enim solum et unicū considerat
 Concilium Tridentinum statuendo ut Ordi-
 nandi prius habeant pacificū et sufficiens be-
 neficium, ne videlicet mendicare cogantur. Inde
 iam liquidissimè patet Non aduersam sed
 diuersam esse a Concilij dispositione manuum
 Vicariorū in Polonicis Ecclesijs rationem, pari-
 terq; promoueri oportere eos ad Subdiaconatū
 et alios ordines qui ad titulum beneficij paci-
 fici et sufficientis et qui ad salaria suffi-
 cientia iuxta antiquam consuetudinem pro-
 mouentur. Quia ratio dispositionis, est eius
 anima, et ideo potius attenditur quàm uerba,
 quæ sunt tanquam corpus ut notat Bald. quod
 l. si quis serui. c. De fur. Et ideo sicut lex dispo-
 nit in his de quibus expresse loquitur (ut in pro-

posito casu loquitur de presuisione ad titulum
beneficij) ita ratio pariter dispositionem eandem
inducit ut inquit Bald in cap. Dilectus filius
De Rescrip. Et quando in pluribus casibus est
una et eadem ratio, non agitur de extensioe:
sed sicut genus omnes species comprehendit: ita
ratio generalis omnes casus complectitur ut ex
sententia Castri d. 232. Præsens casus col. 2.
Et Baldi in Aus. Post Fr's C. De legat. Hæreo.
scribit Hier. Quall. in suo speculo Quæst. 822 not.
et 10. In hac materia Provisionem esse genus;
Beneficium uerò² Patrimonium³ Pensionem Sa-
larium esse presuisionis species, qui contentioe
negare uelit, puto esse neminem; Et quia æquè
est extensioe per singula, ne Ordinandus mè-
dicet, cum dedecore Ordinis ut quidem experi-
entia h' sæculis practica docuit, et Statutis for-
matum sit approbante Aplica sede; non uideo,

cur iste modus provisionis sit abolendus, si ta-
men Prætorum decretis seu potius conatibus re-
probandi potest, quem Synodus à Pontifice appro-
bata confirmavit.

Hoc axioma licet verissimum sit et canoniza-
tum à Sancta Sede Aplica declarandum tamè
et practicandum iuxta cap. 6. cum nullus Sen 23
quo cautetur ne Ordinatus locum suum cui est
ascriptus deserat sine licentia Ep'i, ex causa
iusta concedenda idq. sub pena suspensionis ut
ibi hoc decreti Synodus P'ocen' secunda sub Illmo
olim D. Alberto Baranowski P'ocen' tunc Ep'o,
præcavit adiecto iuramento corporali, quod ad
Subdiaconati receptus præstare teneret in hac
formam. Provisionem in Eccl'ia Parochiali cui
ascriptus dum non deseram, in conspectu Ep'i et
sine ipsius licentia in scriptis obtinenda hoc de-
cretum fuit approbatum una cum Synodo à Sancta

De

Sede. Deinde necessarium puto, ut in Syno-
dis Diocesanis inquiratur de reditibus Paro-
chorum aut augendis si sint parua exilia, et
diminuta; aut conseruandis si sint sufficientia.
Nam perdifficile est nouum quidpiam tentare
Quia non permitterent Patroni Plebaniani
suam fructus diuidi in minora etiam per paruos
Vicarij concedenda Deinde, non ita possunt
Vicarij fructus sibi separatos tuere contra in-
solentiam nobilium quam admodum solet defen-
dere Plebanus Et alia plurima sequerentur
inconuenientia

Axioma Septimum.

Plures Parochiales egerate laborantes, uni et
eidem conferre possunt licite et ualide, ex indoul-
to seu priuilegio Ep'is Regni Polonia per Lesne
X Pont' Maximum concessis. Est in Bulla Pro-
uinciali qua inserta est in corpus Constitutionu

Syno-

Synodaliū lib 4. fol. 138. Quam Synodus decre-
uit obseruari in omnibus punctis et clausulis
ut ibidem continetur. Verba sunt. Aulicē Aplica
hac nra perpetuū ualitura, et irrefragabili con-
stitutione statuimus et ordinamus, ac decerni-
mus et declaramus Quod Ep̄i et alij Prælati
ad quos collatio et prescriptio dictarum Parochi-
alium Eccliarum desertarum spectare dinsti-
tur: illas de consensu tam Patronum earūq̄
Eccliarum, si illæ de iure patronatus laicorum e-
xistant inuicem seu unam alteri perpetuū, uel
ad uitam Rectoris unius duntaxat unire li-
berè et licitè ualeant. Hac Leo.

Opponitur ex Conuilio Tridentino in sess. 7. cap. 4.
ubi dicitur Quicumq̄ de cetero plura curata in siue
per unionis ad uitam seu comendæ perpetuæ
contra formam Sacrorum Canonum in recipere
ac simul retinere presumpserint, beneficijs in ipsius iure,

enā

etiam presentis Canonis vigore privatus existat.
Hac ibi. Ex his inferitur. Bulla Leonis aperte
Concilio Tridentino repugnat ergo Bulla derogata
fuit esse censetur.

Respondetur oppositioni ex sententia glossa nota-
bilis in l. Decurionibus. C. De silentianis libris.
Quia in verbo Decurionibus concludit Quod pri-
vilegium latum alicui non tollitur per legem ge-
neralem in contrarium cum similibus allegatio-
nibus ut Felinus scribit in cap. p. ad g. Deresing.
et in cap. si aut. De Hæret. et bene facit textus
in l. si adulterium §. libertis. D. De adult. ubi pri-
vilegium datum patronis ne famosas actiones in-
stituant contra eosdem liberti, neque patroni liberti
offendant, non videtur tolli per legem latam contra ad-
ultores qua permissum est adulteris occidere
in adulteris deprehensis Quia si lex parat famo-
sationem multo magis vitia Refert et seipr

Dec

Dei n° 8 De reg. iu. Pot Rom in Decisionib. Se-
 raphini Car. his Decis. 612 Hospitale Sancti n° 2.
 Maxime quia in hoc Concilio Tridentini cap. 2.
 non constat de mente generalis legis Nam non
 dicit Non obstantibus privilegijs Per istas signi-
 dem clausulas et similes constat de mente legis
 nstavit Boni in trail. Ad reprimendum. in uers.
 Non obstantibus Alex. in l. Sciendum d. Quis satis.
 Felix. in cap. Accedentes n° 4. De prescript. ubi
 tenet sufficere clausulam generalem tollente pri-
 uilegia quando reuocatio privilegionem fit per ui-
 am legis iux Clem Dudum Ipn. De sepult. id-
 ipsum tenet Nauar. cons. 12. De regulari ubi ait
 quod derogatio privilegionum si fit per uiam legis
 non fit per uiam legis qualis qualis sed Conilia-
 nis Hoc uerum esse annotaui singula decreta
 huiusmodi in Concilio Tridentino. Sess 25 cap. 19.
 eadem cap. 8. / cap. 9. / cap. 6. / cap. 10. / De reg. cap. 19. De

Re

Regular.

Sess. 24 cap. 20. / 18. / 15. / 13. / 11. / 9. / 4.

Sess. 23 cap. 18. / 15. / 13. / 12. / 10. / 6. / 1. p^o.

Sess. 22 cap. 8. sub tit. Decretum de observandis &c.

Sess. 21. cap. 8. / Sess. 7. cap. 14. 10. 8. 7. 5.

Sess. 6. cap. 23. / Sess. 5. & caueant cap. 1. et 2.

In his locis omnibus Concilium dispensans de
uantijs materijs per uiam legis addit clausulam
Non obstantibus priuilegijs. Quae uim non adnit.
in cap. 2. Sess. 7. presut oppositur dici non potest
Priuilegio Leonino n^o Provinciali derogati
esse per Conciliare Tridentinū Decretum. Compotr.
Qui autem dubitauerit etiam de hac resolutio-
ne; sciat in dubio potius pronuntiandum fore pro
non reuocatione priuilegij iuxta doctrinam glossae
in Summ. 25 q. 2. quam ex sententia Rom. cons.
327 in prin^o approbat. Postea Rom. in Decreti-
onibus Card. Seraph. Decis 396 n^o p^o

Præterea

Præterea. Tametsi rationes tantæ non adsint:
 sed conseruatione Privilegij Provincialis, sp-
 fert tamen distinguendo hæc repugnantia
 concilian. Sic eni in omnibus dispositionibus
 seruandum esse, ut per distinctionem si fieri potest.
 contrarietas remoueatur concludit Alex
 cons. 141. Vis testamenti col. 4 lib. 2. ubi ad
 hoc plura inducit. Distinguendum est igitur du-
 plicem esse uniuersalem seu ad uitam
 Quædam enim est in gratiam et utilitatem per-
 sonæ alicuius quædam in fauorem et utili-
 tatem Ecclesiæ. Prima Unio est duplex. Aut
 ad uitam seu beneplacitum concedentis, aut
 ad uitam eius cui est unio concessa, cap. di-
 gratiæ De Rescrip. in 6. Uniones ergo in
 fauorem personarum factæ reprobantur, ut
 neq. etiam fieri possint per sum. Pontificem in
 his ubi reseruaciones summi Pontificis sunt

sublatæ

sublata uel propter Pragmaticam sanctionem, uel propter concordata (ut in Germania et Polonia) Ita sentit Greg. Tolos in inst. no. res. benef. cap. 20. n. 3 allegans Bossam ad cap. fin. d. ult. De elect. et reseruat. in Pragm. sanction. ad uerb. Exceptis Quia (inquit) uniones personales; sunt indirecte reservationes et quod una uia conceditur alia concedi non debet. Illa (cum quid una uia ad cui concord. ut in gloss. ibidem De Reg. iur. in b. l. ult. c. si mancip. ita fuerit alien. cap. Constitutus De concens. q. ben. cap. Tua De presur. Et quamuis fauore persona potest concedi dispensatio ad plura beneficia cap. De multa De Prab. in eandem tamen fauorem non debet fieri unio per quam fieret iudicium ecclesijs. Sic enim una alij subijceretur Et sic fuis.

se in Senatu Parisien^{si} iudicatum testatur
 idem Toloss. cap et n^o ut sup. De tali unione
 loquitur Conc^m Trid^m sess. 7 cap. 4. Probatur.
 Nam d. cap. 4 refert se ad cap. De multa De
 Præbend. quod loquitur de dispensationibus
 plurimum curarum in fauorem personarum
 Unde et illud cap. 4 intelligendum est similit^r.
 et quia illud cap. 4 dicit Per uiam unionis
 seu cōmendæ perpetuæ Dich^o illa. seu. stat
 exp^osiuè et licet ponatur inter diuersa, ar-
 guit tamen similitudinem et cōformitatē
 Rost^o Rom. in Decis. Seraps^o Card^o Decis 393.
 n° 8 et 9. Unde sicut cōmendæ datur persona
 ita et unio in d. cap. 4 intelligi facta in fau-
 rem personæ. iux^t illud. Relatum est in refe-
 rente Nam et dicta Doct^orum, esse intelli-
 genda secundum allegata docuit Bart^o in l.

Non sicut

Non solum S. Liberatissimi S. De lib. legata.
Bulla autem Leonis X^{mi}, loquitur de unioni-
bus factis in fauorem Eccl^{ie} desertan^{ti}
idg expresse. Addit causam Leo Pont^{ific} ipse.
Pro euitandis scandalis et periculis anima-
rum. De his unionibus nos loquitur Concilium
Indentinum, atque inde luce clarius constat,
nos esse reuocatam talem unendi faculta-
tem per cap. 4. ses 7 ut assentur. Quia fauor
diuini cultus et salutis animarum omnibus
anteferitur Archid. in cap. Bona fidei De Sta-
ret in 6. et passim in Conc^o Indentino sit
mentis istius causa. Deinde. Quia reuoca-
tio priuilegij est odiosa, cum sit de illius na-
tura, ut duret et nos reuocetur. Hier. Fonsal.
in 86. glossa Præmialis n° 17 et fol 402 n^o
76 et fol 340. n° 30. et 31. Facit in cap. De cet,

à Princeps is cum plurimis concord. De regitur
in 6. et cap. Indultum. Sed nemo est qui sen-
tiant privilegium hoc unionis revocabilem esse
à Concilio Tridentino.

Axioma octavum.

Non repugnat Concilio Tridentino practica
Episcopum nostrorum qui Abbatibus alijsq³ Praefectis
Monialium concedunt facultatem presciscen-
di ad Tribunalia generalia Regni, in causis
Monasteriorum, dummodo sit actus personalis
in usum forensium Regni: qualis est finium
rependendum iuramentum standi &c et ob alias
causas et solemnitates certe adhibeantur in
associatione Abbatum de monasterio exequis.
Hoc axioma confirmat Navani consilium 5. De
stati Monial. Ipse loquatur suis verbis. In pi-
mis sub n° 3. dicit Concilium Trid^m sess. 25. cap. 5.

deff-

definiuit licere Monialibus exitum à Mo-
nasterio sufficiente causa l^{tt}ima à Episcopo
probata, clarè significans quòd præfatum
cap. p^m De statu Regul. lib. 5. non solum erat
iure còmuni limitandum in unico casu ibi ex-
presso, sed etiam in omni eo qui esset causa
l^{tt}ima exeundi. Hæc Navar n° 3. Et ibid
n° 4 sic dicit. Est textus iuris optimus, per
multa ibi à Decis tradita, in cap. Dilecta
De confuti uel inuit quatenus habet casum
à regula ob aliquam æquitatem exceptum,
extendi posse debere ad alios casus ob simile
æquitatem. Cum igr casus ille unicus excipia-
tur à regula negativa ne qua Monacha exe-
at clausuram: extendi potest et debet ad a-
lios casus in quibus similis æquitas id sua-
det. Quòd certè fuit in causa ut Concilium Tri-

dent-

dentinum extendent illum casum, ad omnes
 alios in quibus inueniretur causa quâ litem
 arbitraretur Superior litemus Hæc Nauar. n^o
 4. Item n° 5. ait. Non est necessarium impetra-
 re p^{ro} à Sede Ap^{osto}lica in priuilegium speciale
 quod iure com^{mu}ni conceditur sed frequen-
 timè id impetratur concedi solet à Sancta Ro-
 mana Eccl^{esi}a; idq^{ue} est utile ad tollenda dubia
 et scrupulos. Quorum unum exemplum quoti-
 dianum est impetratio et concessio pronun-
 cian^{di} diuinum off^{iciu}m sequentis diei, uesperæ G-
 cedentis, quod iure com^{mu}ni licere ait. S. Thomas
 receptus ab omnibus Hæc ibi.

Inferitur ex decisione ita pientissimi et emi-
 nentissimi Doctoris præter casus incendij, le-
 præ, et epidimicæ Ep^{iscop}um in Monasterijs non
 exemplis sed sibi subiectis, uel in Monasterijs

ita exemplis, quod soli Papa immediate subsunt
dare licentiam, maxime Abbatis, ex causis
necessarijs quae in Axiomate exprimitur ut exe-
at ex Monasterio ad Iudicia publica in cau-
sis sui Monasterij. quando aliter expediri non po-
sunt nisi ut ipsa Abbatis adiret. Et certe
iste casus sunt ex numero illorum de quibus
protestatum fuit a Synodo Provinciali tempore
receptionis vnde certa capitula deduci non possunt
in executionem, quae alibi practicabilia sunt.
Nusquam enim gentium expediuntur causa
praesentem ardua iuramentis partium sicut in
prosaeculari Polonico. Nam iuramenta hoc
probationum principali, etiam in casu plenissi-
missima probationis, iure aut Canonico dedi-
ditur Talia Statuta non valere. Et quia iu-

ramè

ramenta preparata per procuratores uel ne-
 gationum gestores expediri non possunt. inde fit
 quod Abbatibus necessariis ex Monasterijs exi-
 re tenentur ad prestanda iuramenta Ali-
 oquin succumberent in causa; et amitterent
 castra et uillas Monasterij. Nonne iste casus
 est necessitatis. Ego uero hunc aequiparo in ce-
 dio lepra, epidemia, Amissio siquidem bonorum
 omnium seu maioris partis aequiparatur morti.
 ut in confesso est in iurisconsultorum Scholis. Bart
 in l. Si ob turpem n. 6. D. De iudi. ob turp. cau.
 scribit quod metus amissionis omnium bonorum
 aequiparatur morti. Idem uidet Quirinus cons.
 23. n. 9 lib. 1. De cons. 690. n. 8. Crauetta cons.
 49 n. 7. Man. De arbitrar. lib. 2. cas. 135. Et hoc
 modo declarando uenitimum est repositum Na-
 uam asserentis Extendi posse et debere exce-

ptione?

ptionem ab uno casu ad alios non expressis ob
eandem aequitatem cui addo ex sententia De-
ij mrla prima n° 35 et 36 De reg iur. Vbi ex
sententia Baldi concludit Quod si exceptio fa-
cta sit taxatiue, non extenditur ad alios casus:
si uero exceptio facta sit simpliciter in alijs cari-
bus sine taxatiua positus, quod tunc exceptio
extenditur ad alios casus similes.

Applicando casui n^o sciendum est Bonifacii
VIII Papam in cap. unico De stat. Reg. lib. 6.
statuisse regulam negatiuam uniuersalem:
et ab hac regula exceptionem unicam posuisse:
si uero morbo sit affecta Monialis tali qui
alias Moniales inficere possit. Concilium aut
Indertinum exceptionem ab eadem g^o ten seane
dicendo Nisi ex aliqua causa ultima. Postea
Pius V. Pont^o anno Dni 1569 Cal. Febr. in dua

Bula

Bulla quæ incipit *Decorum et honestati*.
 eidem Concilio Tridentino in hærendo uigore clau-
 sula Concilianis exceptione, specialem causam
 ex generali prouit ut magnum incendium; et
 sub morbi periculo exceptione quam Bonifacius
 psuerat, declarauit contineri lepram et epi-
 demiam. Ita omnes exceptiones latebant sub
 illa generali quia Concilium nullam taxati-
 uam adiecerat sed simplr et generalr dixit:
 nisi ex causa. &c. Licet igr semper ep̄s con-
 tra dispositionem illam negatiuam Concilij iu-
 dicare, quæ sint exceptiones admittenda man-
 nent e semper dispositione Concilij negatiua. Quæ-
 uis en exceptiones ista incendij, lepræ et epi-
 demia sint contra dispositionem Concilij, in a-
 lijs tamen casibus non exceptis, confirmant re-
 gulam: et si quæ postea specificabuntur ab ep̄s,

confir-

confirmabunt semper prohibitionem à Concilio
inductam. Hac est enim natura exceptionū
firmare regulas in casibus non exceptis. Nam
r̄la sub genere omnes casus includit, si autem
reliqui casus à regula excipiuntur alij remanent
sub regula ut latius probat Decius d. r̄la
p̄ n° 31 et 32. Nunc ad rem nostram. Si quaeratur
an iusta sit causa quam precepit Ep̄s Abbatissa
aut quavis alia Monialis administrationem bonorum
habens dicendo: Jurare tenes ex decreto Iudicij in terminis peremptionis tali; nec
possum id præstare per procuratorem: et si nō
iuraveris causa cadam. Monasterium amittet
illam talem &c. Nemo est qui dubitet
iustam causam esse. Pone. Respondeat Ep̄s.
Iusta quidem est. Sed non est præta inter tres
causas à Pio V. Papa. Quæro quid Iuris? Iudi-

cium naturale suo iure exposcit ut Epus dicat.
 Causam quidem hanc Pius V. non exprimit, Quia
 de illa non cogitavit Sed si proposta fuisset idē
 iudicasset. Est enī hac exceptio sub illa exceptio-
 ne generali sicut pars sub toto. quia nihil ab eo
 excipitur quod continetur sub eo. Cuius quidem co-
 cessionis est eadem aequitas quae fuit in mē-
 dio lepra et epidemia, quia sicut in illis agris
 de salute Monialium ita in isto casu de con-
 seruandis bonis quorum amissis aequiparatur mor-
 ti ut supra dictum est; et conseruatio salutis.
 Et hoc illud est quod Concilium Tridentinum uo-
 luit ponens exceptionem generalem non taxa-
 tiuam, ut causa exeundi ex Monasterio pon-
 derentur potius quam numerentur ab Epis. Pi-
 us autem V. quamuis exprimit tres casus in-
 cendij lepra et epidemia, non excludit tamen

similes

similes quos de natura sui generalitas excepti-
onis Conciliaris complecti potest, quibus sic declara-
tis facile est iudicare, quam incaute dubium
istud moveat quisquis ille est Episcopus noster; asserens.
Veniā Monialibus profertis concedendam non
esse exeundi ex Monasteriis exceptis tribus casibus
à Pio V. declaratis Quia venissima est doctrina De-
cij, in d. reg. p^a. Si exceptio facta sit taxatiue non
est ad alios casus extendenda Secus si facta sit
simpliciter qualis facta est à Bonifacio octavo, et
qualis facta est à Concilio Tridentino. Et qualis
vigore eiusdem Tridentinae exceptionis fecit Pius
V. non taxatiue sed declaratiue. Quia nusquam
reperitur in Bulla Pij V. taxatiua: quae (ut ait
Decius in l. p^a. D. De contrah. ob.) excludit omnes
casus de proprietate sermonis. Nam et Concilium
exceptionem non generali sed taxatiue peruenit

induxisset formam, Dictiones siquidem taxative
 formam important, cuius transgressio uiciat acti
 consal. in glo 43. n° 26 De Mens. altern. Tam ex
 go probatum est. Epum p^{re} ex aliqua alia cau
 sa l^{it}ima ultra casus à Pio P. expressi (ut. In
 cendiij magni, lepre, et epidemia) dare licenti
 am Moniali Professo exeundi è Monasterio
 si uel de periculo agatur omnium Monialium,
 uel de amissione bonorum uel ob alias causas
 similes. Sed ne ex generalibus decisiis coacta
 seu cogitata esse uideatur ponamus in ter
 minis casum expremum: qui est in d. cap. P^{ri}mo.
 De Statu Rey lib. 6. sumatur ibi. S. Verum quã
 do. his uerbis. Abbas et Principibus secu
 laribus ad prestandum fidelitatis Sacra
 mentum adstricti, si non possunt per presura
 torem iurare: personalit^{er} exeundo Monasterium.
 iurabunt absq^{ue} dilacione ad Monasterium redi

turae Hacibi. Mutatis aliquot uerbis de quibus
est in casu prescripto, qui negatur, nisi aduersa-
rius affirmare et probare uelit. Quasi Moniales
per procuratores possunt iurare in Iudicijs Terre-
stribus aut Tribunalicij Regni Poloniae. Sed si
possent facere calum uertice: aut illud digito tan-
gere, posterit et hoc probare.

Axioma nonum.

Est quidem decretum Statuti Provincialis lib. 5.
cap. 32. quod iusserat Sta Synodus Decretum S^{ci}
Concilij Tridentini, aduersus matrimonia clan-
destina inuisolabi obseruari, quia tamen per hoc
Decretum, de obseruando, publicando, et expli-
cando Decretum illud non obligat Parochia^{rum}
Parochianos, nisi constet per probationes eui-
dentes, in singulis Parochijs, deliberandum
est de his articulis. 1. An publicari illud expediat
in locis ubi publicatum non sit. 2. In locis, illis, q^{uibus}

publici

publicatum esse dicitur, an et qualis sit exigenda probatio de publicationis facto 3. An eadem Diocesi in quibusdam Parochijs sit publicatum in quibusdam non. quomodo sit procedendum. 4. An expediat stante dubio tercio, iterum publicare.

An sit publicatum ritè et lègimè hoc Concilij Tridentini de Matrimonijs clandestinis decretum magna equidem est dubitatio. Publicatum esse per totam Prouinciam idè ritè et lègimè Pastoralis Lptà à Synodo Prouinciali recepta et à Sacra Congregatione Monum. D. Cardinalium Concilij Tridentini interpretum reuisa et approbata, atq; ab ipso Summo Pont. Paulo V. confirmata testatur sub titulo De Matrimonijs & Meminerint; his uerbis Meminerint contrahentes sponsalia per uerba de presenti (id est Matrimonium ipsum) nullum

esse

esse nisi observata fuerit forma à Concilio In-
dientino scripta, id est Parscho et tembussaltè
duobus adhibitis Hæcibi. Hæc uerba referuntur
ad factum publicationis Nam dicit Synodus,
Meminerint contrahentes. Supponit ergo prius
hoc decretum fuisse contrahentibus publicatè
et sufficienter explicatum, argumentis sumptis à
Theologis illius Decalogi explicantibus Memento
diem Sabbati sanctificare. An autem sit creden-
dum narrationi huiusmodi quam facit Synodus Pro-
vincialis, non est huius loci et temporis interim
hæc pauca offero consideranda snt. Informata
fuisse Synodum tunc à suis Episcopis et Caplorum Mi-
nistris de publicatione in singulis Parochiis Quia unus-
quisque Episcopus sære presumere quid in sua Diocesi
agatur Accedit et illud quod in Synodo Cracoui-
en quæ celebrata fuit Anno 1601 die 22 Maij

nulla

nulla fit huius publicationis mentio: cum ta-
 men Synodus Præulæ nouissima anni 1607 Epi-
 stolam hanc pro Clero Cracouien editam extendit
 ad Prouinciam uniuersam. Unde coniectura non
 mediocri dicitur Synodum deliberatè collectis par-
 ticularibus particularium in diuersis Diæcesibus
 publicationibus, illa scripsisse; idesq; credendū
 ei esse tanquam ea de re informationem certissi-
 mam habenti. Accedit etiam obseruantiā iuris
 decreti et praxi iudiciaria; quia in plurimis
 causis particularibus, in singulis Diæcesibus exte-
 re dicuntur decreta quibus matrimonia extra Pa-
 rischi et tertium gentiam contracta annullata
 sunt. Ad maiorem probationem singuli Episcopi
 cellaniani suam et Officialium suorum reui-
 deri faciant quam diligentissime Considera-
 tis præterea alijs circumstantijs ut quod pu-
 blicatis iam antea in iureta omnibus Paris-

his

dis ut constat ex cap 32. lib. 5 Provincialis
Synodi celebratae Anno Dni 1577. quod Synodus
anni 1607 admonitionem illam fundat in factu
iam praesente publicationis; quod ita sit comu-
nis omnium saecularium opinio inualida esse
Matrimonialia sine Parochi et tertium presentia. Con-
sideratis inquam istis omnibus efficiatur id ut di-
camus credendum esse huic Synodali narrationi de
publicatione istius Decreti in omnibus Diocesi
omnium Parochijs. Sed uereor an sit probati
hoc modo sufficienter, publicatum fuisse hoc de-
cretum in singulis singularum Diocesi Paro-
chialibus. Nam ex multis occasionibus mati-
monialium causarum plerumque inquirebant de
aliquo publicationis istius signo seu scriptura
in hiis tamen inueniuntur. Placet hic adscribere
uerba Francisci Bonhomij Visitatoris Aplici
ad Gregorium Xij Pontificem Max^m In omnibus Sin

quit

quit) et singulis Parochialibus Eccl^{ie} Conclij
 Tridentini de clandestinis Decretis uulgarⁱ lin-
 gua trium mensium spatio frequentiori populo in-
 ter Missarum solennia, euulget Parochus, aut
 is qui animarum curam gerit: eiusque euulgationis
 testificationem, a d^ohibito etiam Notario ac testi-
 bus publicis instrumentis factam: Episcopo quam
 primum tradat ad eum u^e mittat qui omnia rei
 eius^{re} testimonia in vnu collecta in Archivis re-
 p^oni, tutu^q custodiri mandabit. Tum prater ea,
 ter in singulis annis ad quadriennium usq^{ue}
 hoc Decretu^m promulgan^t. In mus Ep^{us} iubeat, ac
 quoslibet etiam atq^{ue} ubi ipse expedire censuerit:
 dum tamen decennio integro semel salt^em
 quostannis in unaquaq^{ue} Parochia promulgan^t
 Hac ille. Hac est publicatio uera et ultima
 quam tamen nunquam in h^{is}ta fuisse Polonia
 credo, Nec fallor. quia experies dico Putare.

reversua-

restituendam esse publicationem istius decreti
adhita tamen maxima prudentia et cautione
ut infra dicitur. Sufficeret autem ut Parochi
ex concione dicant ista uel his similia uerba
Meminisse uos Synodus iubet; ut matrimonia
contrahatis praesente Parocho et testibus Aliis
erunt iurata. Quod talia uerba sufficiant decla-
rauit Sacra Congregatio Cardinalium adijciendo
Haec uerba sufficiunt et aequivalent publica-
tioni istius decreti, quantum ad matrimonij iurata-
tionem. Sic ut praemissum est dicant Parochi in
Concionibus Et scripto suo sigillato cum subscrip-
tione duorum sacerdotum Vicarioum si adsint,
uel aliorum quorumcumque certum firmatas tales
publicationes deferant suis Decanis, qui suis
Archidiaconis deferant. Archidiaconi Episcopi uel
Vicario generali. Et postquam collecta fuerint, re-
digantur in Acta publica, Cancellarium

Episcopum

uel Officialium. Scriptura autem asseruen-
 tur in Archivis. Alioquin semper dubitabitur de
 uera et legitima publicatione maxime cum Sacra
 Congregatio Interpretum declarauerit his uerbis.
 Publicatio decreti Conciliaris De reformatione
 Matrimonij facta in Synodo Diocesana, non
 aequiulet illi publicationi quam idem Conciliū
 praecipit fieri in singulis Ecclesijs Parochialibus.
 Hac Congregatio in Sess 24 cap. 1. De refor. mat.
 Comprobabat frequens usus Nam in talibus ma-
 trimonialibus causis quosdam matrimonia clan-
 destina matrimonia (hoc est sine praesentia pro-
 prij Parochi contracta oppugnantur: semper
 hoc in ore habent. Aliud publicatum in sua Pa-
 rochia non fuisse ac ne in Diocesi quidem et
 sic dicendo semper exigunt publicationis pro-
 bationem per scripturam aut Sententiam. In cuius
 defectu, matrimonium suum quoad uinculum

non posse putat dirimi et declarari irritum Et
merito quidem. Quia ut Decretum de clau-
destinis Concilij Tridentini obliget, duo tempora
requiruntur, ex declaratione Sacrae Congregatio-
nis sens 24 De Saor Mat in verbo (Ne ueris
tam salubria). Primum, ut sit publicatio post annum
Dni 1564 Nam ante hunc matrimonia sine presen-
tia Parochi et tertium duorum uel trium contra-
cta nec irrita erant nec fuerunt tanquam irrita
declaranda. Alterum tempus ut publice
decretum in singulis Parochialibus et post pu-
blicationem in qualibet Parochiali, transeant
dies triginta à die publicationis primæ in qua-
libet sextim Parochia factæ numeranda.
De primi temporis ad obligationem lapsu dubita-
ri non potest anno 1607. De secundi temporis
et initio et termino semper dubitare licet nisi
probetur. Quia cum publicatio sit facti, summi

non pp

non potest nisi probetur. Quia quae facti sunt
 non presumuntur l. In bello § facta. D. De capte
 et postl. reuers. l. Si emancipati. l. De Collat. Unde
 et semper legitime probari possunt publicatum esse
 illud decretum in singulis Parochiis: oportet et recita-
 re publicationes et conficere de publicatione scriptu-
 ras ut supra dictum est. Quibus confectis iam nul-
 lus relictus erit dubitationibus locus: ita ut nec
 obijcere quisquam possit; istud decretum esse non esse
 receptum. Quia lex legitime publicata presumitur esse
 recepta et si habet decretum irritans, impeditur
 contrarium; praesertim si decretum irritans, sit
 separatim a scriptum ut probat Coad. Mantica in
 suis Paroch. Lucubrat. lib. 5 tit. 13. n. 42. Clarum
 est autem uel ex primo aspectu cap. ^{mun} De reform.
 Matrim. dispsuine de Matrimonijs in praesentia Pa-
 rochi celebrandis in § Qui male uers ubi Parochus
 et in § Quod si aliquando uers. uel saltem Paro-

cap. Tunc est simili decretum irritans separatim
adiutum esse. ut in Qualiter quam Gente. Cum
itaque iam luce clarius constet, totam istius decreti
vim consistere in publicatione legitima et defi-
cienti in singulis Parochijs, nec de tali constat; ui-
deant Illmi Dni nra Provincia Mesnen Epi,
an sit repetenda publicatio.

Hæc de illis locis in quibus publicatum est illud
decretum sufficiant; et iam expedita est secunda
et quarta questio posita in corpore Axiomatis no-
ni: iam explicanda est quinta questio quæ fuit
posita sub n.º 1.º. An istud decretum Concilij
in cap.º De reform. mal. positum publicari expe-
diat in locis ubi publicatum non est.

Si causas decreti istius Conciliaris de clandestini-
s matrimonijs exactè considerabimus; facile iu-
dicabimus an hoc ipsum expediat publicari; ubi
publicatum non sit. Quæ autem causæ sint varij

uarias afferunt. Primam quidem causam quidam
 Theologi ex praecipuis mecum hac de re conferentes
 assererant idy. seris et uehementor expressam
 esse in ipso decreto Th. Qui malis cum ab Ecclesia
 Sensus est. Olim ante Concilium non erat necessa-
 rio ad celebrandum matrimonium assumendus
 quispiam Sacerdos, sed licuit sine Sacerdote
 quospiam matrimonium contrahere. Probatur
 ex eodem decreto ibi Dum priore uxore cum qua
 clam contraxerat relicta, cum alia palam con-
 trahunt; et cum ea in perpetuo adulterio uiuit.
 Huic malis cum ab Ecclia qua de occultis non iu-
 dicat etc. Sed respondi, non eam causam fuis-
 se in Concilio consideratam ut adsit Parochus
 contrahentibus cum duobus uel tribus testibus.
 Quia iam huic malo recte consuluisse Concilium
 Lateranense sub Innocentio III agnoscat Synodus
 Tridentina et ipsius uestigijs insitens decreuit,

tinās denūciationes esse Quibus factis dñs
eadem procedit ultra. ut ibi Hęc causa moribus
Polonia accomodari potuit. Quia in regionibus à
primis fidei Sanctæ Romanæ inuincibilis presentia
Sacerdotis licet non proprij sed cuiuscumq; require
bature. Et hoc ipsum seruatur ubiq; hoc nō, ita
ut cōmuni omnium uniuersalē opinione receptū
sit nullum matrimonium ualidum esse quod Sa
cerdos solenni ritu seruato non conulerit. Ideo
in casibus quibus Parochi conferre ipsi matimo
nium uolunt: ire ad Schismaticos p̄ius uolunt,
uel ad Hæreticorum ministros: quam matimo
nium sine Sacerdote contrahere Cuius opinionis
rationem: Amulij initium duxime existimo ex
decreto Euaristi Pape. quod refer hoc 30. q. 5. cap
p̄ Ille quippe solennitates in omnibus ad am
plum seruabatur in omnibus Præuincijs huius
Regni.

Secunda

67.

Secundam causam posuit Martinus Navarvus
De cland. Deyson. cons. 11. dicendo. Quia finis et cau-
sa principalis fuit ut matrimonium contrahendū,
alioquin indissolubile non est, a deo clandestinē ut
probari non possit et quōd sciretur esse contra-
ctum sed et hac ratio non satisfacit decreto Con-
cilij. Nam Grentia Parochi non videtur inducta,
neq. ad tollendam clandestinitatem: neq. inducen-
dam probationem; quoniam potuisset plures te-
stes quam duo vel tres requiri, nec opus erat se
restringere ad Grentiam Parochi. Ita respondet
in vna Florentina Matrimonij coram D. Nec-
csmite d. 1^a Febr. Anno 1580. Decis. 657. n° 1.
in Nouis. Nec nostra Prouincia Polona ac-
commodari potest. Apud nos siquidem matrimonia
in maxima hominum frequentia celebrantur ita ut
ea de causa non sit nec fuit unquam necessa-
rium recipere decretum Concilij de clandestinis.

Tertiam

Tertiam causam scripsit idem Nauaricus cons.
14 ibidem. Et (inquit), matrimonium cum maiori
aut se contraheretur sed negista ratio uidebitur ac-
comodata menti Concilij Tridentini nec seruit Pro-
uincia nra Nam tanta fuit ante Concilium ali-
cuius Sacerdotis sine scitu proprij Parochi confe-
rentis matrimonium; sicut ignis Parochi et Pro-
uincia nra indignum seu seruatur Nam propter
maior em auctoritatem in matrimonijs contrahendo
adhibentur à p^{re}sentibus Prelati Canonici in-
gnores et dedignantur contrahere in manibus
Parochorum suorum. Patet ad sensum Quid igitur
necesse fuit tanto studio publicationem istam de-
creui illius Polonis nris ingerere, qui matrimonijs
suis non Plebanorum sed Præbatorum illustriorum
auctoritatem adhibere student, ut cum maiori
auctoritate celebrentur.

Quartam et ultimam causam uirg^{is} sentia Parochi

sit adhibenda, sub pena nullitatis, in matrimonijs
 ita quod sine Parocho contracta ne sponsi alioquin
 quidem de futuro vim habeant, prout supra dicta
 Nota decisio his uerebis. Quia tale Sacramen-
 tum (sicut alia Sacramenta) non debet ab alio
 celebrari, quam Sacerdotibus. Venim quia non po-
 terat ab extraneis ratione iurisdictionis: ideo à pro-
 prio iux. (Territorium. D. De iurisd. omn. iud. Huic
 rationi non satisfacit equipollens aliud, quam
 subnexum ab eodem decreto, hoc est ab alio Sacer-
 dote de licentia proprio. Ita c. ibi.

Cum igitur teneamus rationem et causam finalem decreti
 Conciliaris iam facile iudicare possumus an expe-
 diat publicare hoc decretum in locis in quibus nondum
 est publicatum uel saltim non constat evidentiter
 publicatum fuisse. Sit primus casus. In quibus
 locis est et Parochozum frequentia et Hæretici
 paucissimi expedit certe ut si publicatum non

est publice aut publicatio repetatur ad praesentem superius modum, propter eandem dictae Decisionis rationem; ut Parochianus à dicto Parocho capiat hoc Sacramentum, cui parere in spiritualibus tenetur ratione iurisdictionis ut specialiter Synodus Provincialis committit sub titulo De Parochijs lib. 3. fol. 76 eandem considerans iurisdictionis rationem. Alter casus. In quibus locis est Parochiam paucitas et Haereticorum plures (ut in Lytuania Wolynia Prussia iam non uidebitur ita facile esse publicanda, aut faciendam aut repetendam: sed relinquenda essent matrimonia in antiquo statu, qui ante Concilij publicationem in hoc Regno fuit: ut, ut quilibet Sacerdos secularis licet proprius contrahentium seu alterius contrahentis non sit conferat matrimonium. Ponderanda sunt huius axiomatis efficacissima argumenta. Nam publicatio aut saltem renovatio tali decreto, aut Haereticis matrimoniis

69.

conferent Parochi proprii aut alieni Sacerdotes
Proprii non licet. Quia Hæretici Catholici, non debent
miscere connubia cap. 16. Non oportet 16 q. 1. et
tamen contulerint, ualebit matrimonium non obs-
tante Hæresi, ut definit Canon 5 sess 24. Non pro-
prii sponsorum (sed alterius sponsi) Parochi con-
tulerint; matrimonium non esse ualidum, sed ipso iure
nullum; certum est, ad id quod ne sponsalium qui-
dem uis habeat, ut declarauit Sacra Congregatio
et textus Concilij in cap. 1. §. Insuper De reform.
mat. sess 24. Quod dicitur de alieno Parocho; idem
sit dictum de quocumque alio Sacerdote, licentiâ
à Parocho proprio ad hoc non habente. Nam
Concilium Tridentinum exprimit illud (de licentiâ)
ut excluderet alia æquipollentiâ; maxime, cum
nulla possit dari quæ ita æquipollet in hac ma-
teria; sicut hoc ipsum (de licentiâ expressa) et
uidebre sustulisse difficultates quæ quot die

fuisse.

fuissent orta in hoc si agendum erat de equi-
pollentibus, maximè quando forma hæc sit requi-
sita ad deducendum factum in esse. Nam
forma est proprius Parochus, materia consen-
sus. Ita sunt ipsissima uerba Decretalis 657.
His sic stantibus necessariò concluditur, inter
Hæreticos istos, uel Hæreticum et Catholicum, ma-
trimonium non proprii Parochi aut alienius Sa-
cerdotis licentiã à Parocho non habentis mati-
monium non ualere (non est quod sint Hæretici)
Sed quia contra formam Decreti Conciliani in Pa-
rochia publicati. Jam ex his consideret unusquisque
æquus rerum arbiter quid factum sint Hæretici
ubi filios suos illegitimos decernendos fore sense-
runt. Nam si talia Hæreticorum matrimonia non
ualent: certo certius est nec prolem fore legitimam
ut probat Martinus 1. cons. 199 et 159. Cap. cons.
540. Audiui aliquando Patavij præceptorem meum

sentientem et disputantem contra Manschij.
 et Capla Decisiones. Sed quia non est huius loci
 et temporis hęc disputatio prudens sciensq; omittit
 tametsi non medicenter in resolutione unius qua-
 stionis res hęc consistat, nunc cogitandum quid hic
 timendum sit ex publicationibus istis. Disputabi-
 ture enim sæpe numero inter nostros de successi-
 onibus hereditarijs, quibus suspensis remittentur
 cause ad forum spirituale in quo ab eis decerni
 non poterit nisi talia matrimonia esse nulla ex quo
 præiudicio causa hereditatis in foro seculari con-
 tra filios Hæreticum per sententiam definitur.
 Quos tumultus? quas turbas? hunc excitabunt co-
 tra Ep̄s et statum Ecclesiam Hæretici alijq; falsi
 Catholici? Melius est ergo non publicare in his par-
 tibus, quam publicando magnorum tumultuum et
 seditionum occasionem præbere. quoniam occasio omnis
 prævidenda est et remouenda iux l. 136. D. De Reg

iurè. et facit text' in l. Pen. D. De siccare. l. Si.
lib. ibi. nisi forte tumultus abire dedit non possit.
facit text' in §. 1.º vers. Deinde. D. De man. prin.
Quicunque ista prenderabunt accuratius non facile
publicaciones istius decreti uel faciendas uel re-
petendas curabunt tam uehementer ut faciunt;
non considerantes diuersam esse istius Regni rationem
ab Hispanie et Italia regionibus in quibus hacten-
quiet agunt omnia Et hoc illud est inter cetera
capita ponendum de quibus in receptione Concilij
Tridentini Anno Dni 1577. die 19. Maij à nostris
Epis et Nuncijs Capitularibus est protestatum, ma-
ximè in Sulhmo. Quod si etiam. Hactenus de
publicatione decreti clandestinitatis in locis qui-
bus permitti sunt Catholicis Hæretici sequitur
dicendum An expediat hoc ipsum Decretum pu-
blicare in locis illis in quibus Per Senè Schisma

lici permitti sunt Catholicis Romani ritus qua-
les sunt in hoc Regno Provincia Lithuania Ru-
ssia Wolynia Podlania et alia huiusmodi.

Generali concludendo uideatur esse consendum pro
parte negativa maxime in locis in quibus ra-
rissima sunt Catholicorum Ecclia. Nam ualidita-
tem matrimoniorum alligare ad presentiam Pa-
rochorum, quorum mira est paucitas, ualde pe-
riculosum est tam propter Catholicos ipsos quam
propter Schismaticorum contumaciam et temerita-
tem. In locis autem in quibus iam publicari
esse constat expedit publicationem retinere ad re-
tinentos in istis Catholicos non tam facile conubia
misceant cum Putsenis Schismaticis ut saepe
faciunt. Vergebuntur enim timore si senserint
talia matrimonia irritari posse. Qua in re sen-
tentiam Nauarri cons. 8. De clandest. desup.
placuit ascribere, qui scribit his uerbis. In lo-

cis

locis ubi est receptum decretum de clandestinis Con-
cilijs Tridentini et publicatis facta, et distinguen-
dum an schismaticus sacerdos habeat Canonica-
m institutionem. Si enim eam habuit et non ex
per sententiam declaratus Schismaticus, et pri-
uatus suo iure uideatur censendum ualidum.
Sin autem obtinuit institutionem Canonica-
m negatam uideatur censendum non esse ua-
lidum matrimonium. Haec resolutio procedit quan-
do intra eisdem Parochiae fines manent duo Pa-
rochi alter Romani alter Putsenicus, et
in Parochia Romana sit publicatum decretum
de clandestinis. Idem dicendum, si in duabus
Parochijs sit publicatum et alter sit Putsenicus
alter Romanus matrimonium contraherent.
Nam ualebit matrimonium ex decisione Sacrae
Congreg^{is} cuius uerba sunt. Quando contrahi-

tute matrimonium inter uirum qui sit de una
Parochia et mulierem de altera, sufficit si con-
trahatur coram proprio Parocho mulieris in pro-
pria Parochia mulieris, uel coram Parocho uiri
in Parochia uiri sic Congregatio xvj Decembris
1574. quod ipsum Gregorius xvj confirmauit con-
Nauar. in summa n° 144. C. 25.

Ultima noni axiomatis questio.

An in eadem Diocesi in quibusdam Paro-
chijs sit publicatum in quibusdam non. quo-
modo sit procedendum.

Ne quis de meo addidisse uideatur ipsa Sacra
Congregationis Illmo non Cardinalium Sacros^{si}
Concilij Tridentini Interpretum uerba assenbe-
da putauit.

De Matrimonij clandestini inualiditate agitur
in ijs locis in quibus illud Decretum iam publi-

cahi

causam fuit. Quid de illis locis censendum est
in quibus sola Episcopi et Parochorum malitia et
crassa ac supina negligentia non est publicata
hactenus. Deinde. Quid est faciendum quan-
do duo clandestine contrahunt aut contraxerunt
et in unius Parochia fuit publicata hęc Decre-
tum in alterius non idem in qua contrahunt simul.
Tertio. Quid faciendum cum his qui post con-
tractum clandestinum matrimonium id est sine ante
Concilium sine post: decreto tamen hęc non publicato,
auctoritate impudentis Episcopi aut ignorantis Paro-
chi separati fuerunt, et postea cum alijs publice
contraxerunt nequam sine gravissimo scandalo
separari possunt.

Ad primum Sacra Congregatio respondit Anno
1588. Decretum Concilij non obligare si in Paro-
chia ubi contractum fuit matrimonium nec dum

erat

erat publicatum et 30. dies à die primæ publica-
tionis nequidum elapsi: quantumvis uel malitia
uel supina negligentia omisa fuerit huiusmo-
di publicatis.

Ad Secundum. Idem non obligare decretum
nuncum in ea Parochia ubi contra hanc publica-
tionem ut dictum est.

Ad Tertium. Primum Matrimonium esse ua-
lidum, id est in eos qui primo sprocto ad secundum
conuolarunt statuendum prout à iure dispositum.

Axioma ultimum.

Ep̄i et ceteri Prælati seculares et Regulares
eorumque Capitanei Ecclesiarum bonorum Præfecti,
si potestate in subditos sibi concessa abutantur;
non possunt conueniri à subditis, sed quantum
iure debent ad Capla uel Decanum ex gremio
Capituli ad hoc deputatum. Capitula autem admo-

nere debent Ep̄s et Prelatos ne permittant sub-
ditos gravari. Istius suae admonitionis capitula
lecturum in Synodis Provincialibus fidem face-
re debent sub pana centum marcicarum, per Ar-
chiep̄um exigenda: similr̄ et Ep̄i si in executione
admonitionum negligentes vel remissi fuerint. Si
autem Decretum non elegerint arbitrio Synodi
Provincialis puniantur.

Hoc axioma sumitur ex Constitutione Provincialis
Synodi Petricuien̄ celebrata anno Domini.
1547. confirmata à Paulo IV. anno 1557. et
novissime à Gregorio XIII. Pont. Max̄ ut vi-
dere licet lib. V. Pr̄v̄. cap. 12.

Infertur quod subditi spiritualium non possunt
citare seu convenire dominos spirituales: sed
datur officium iudicis argumento S. Sed et
maior cum S. seq. In Trin. Deysquis sui vel

al. iu. ubi dicitur Nimirum dominorum asperi-
 tatem in seruos coerceri per iudicis officium.
 Nec putet quispiam illam Iustiniani Impe-
 ratoris legem subditis quereim (met somibus hu-
 ius Provinciae accommodari non posse. Nam ista
 duo (met et seruus Romanus olim, habent
 se iure Polonicis, ut excedentia et excessa, imò
 diligentius intuenti, a quior fuit seruorum illorū
 conditio iure uerba dicitur Sps. Nobiles nri ius uite
 et necis impune exercent in subditis suis; sub-
 stantiam eorum pro suo libitu tollunt et que-
 cunq; uolunt cum ipsis impune faciunt Et quia cū
 tali conditione ad Ecclias translatum est eorū
 dominium: Synodus Provincialis Ep̄s et Pro-
 latus hortatur tanquam Ecclias dominos ne
 imitentur seculares, sed meminerint se subdi-
 torum Eccliarum Patres non Tyrannos: et

melis

melio rem conditionem esse debere subditorum
Ecclesiarum quam secularium Ex quibus uerbis
et alijs ad Ep^{os} et Capitula directis inferre sub-
ditis nostris non dari iudicium et actionem co-
tra dominos Ecclesiasticos, sed iudicis (hoc est
Synodi Provincialis quod uicem Iudicis susti-
net) nobile officium iuxta doctrinam Bartoli in l.
pa d. Expediti n° 6. d. De condit^o ex l. ubi di-
cit, quod quoties uerba ad partes dirigitur,
tunc oritur et competit actio. Si uero ad iudi-
cem datur officium iudicis. Si quis autem
uelit in specie cognoscere Cemelnum Poloni-
calium conditiones, legat Statuta Regni Po-
loniae edita ab Herbortis in usu Regis Sigis-
mundi Augusti, sub uerbo Cmelno. Et ante
Herbortum edita à Danno Laski Archiep^o
Inesne^o et Regni Cancellario et ab alijs poste-

rioribus. Legendo consideret Jam si non da-
 ture colonis acti contra Dominos seculares, cur
 permittenda est Ecclesiasticis? Nam si dare-
 tur, facile cresceret, subditorum in sacerdotes
 eorum dominos in sollicitationibus
 aucta Nobilium malisq; persuasionibus; deso-
 laxentur facile oppida et uilla Ecclesiastica,
 nescientibus Clericis, priusne subditorum re-
 belliones sint coercenda: an uiciorum rapina
 bonis Ecclesiasticis illata et fundorum usur-
 pationes: essent Epi et Clerici suis subditis:
 huius Nobilitati ludibris et contemptui: deniq;
 maxima sequerentur absurda.

1 Quia si clerici ad instantiam subditorum in
 foro spiritali iudicabuntur, etiam Iure Cano-
 nicis et imperiali de rebus agrarijs et iure
 rurali decernerentur Paria enim sunt Forum

Sorki.

sortiri et legibus teneri. Innot' et Bul' in
Pub. De consuet. Archid. in cap. Lupi iure. Di-
stinct' 9. Decius in cap. Eccl'ia S. Mariae n° 6.
De consuet. Si iure Imperiali et Canonico de-
cernatur, alterabuntur omnia fere iura Po-
lonica; quoad publica tributa, currus bellicos,
operas diurnas et nocturnas, et alias condi-
tiones bonis immobilibus iuri Polonico terre-
stri subiectis inherentes.

2 Sequitur praeterea id ipsum ius Imperiale et
Canonice dicendum esse Nobilibus Polonis,
qui confinia sua cum illis spiritualium habent;
quandocumq; inter subditos spiritualium et sa-
cularium de fundis, de fundorum iniurijs, de
damnis ruralibus, de abigendis ex agris et re-
questrandis pro illatis damnis pecudibus oren-
tue contentiones Appellabunt enim à decre-

his Dominorum Ecclesiarum ad Urbem si quan-
do pro Puskis Nobilium contra suos Ecclesias
pronunciauerint.

3. Ecclesiastici nri subditonem suorum iniuriis
persequuntur coram Iudicibus secularibus
iure Regni. Quia subditis Ecclesiis non datur
iure Polonico contra Nobiles Actio, maxime pro
rebus in loco controverso receptis et pro alijs mul-
tis de quibus P. Syluski Lib. 4 cap. 10. articulo
primo Lege. Quando nobilis. Ergo absurdum
est ut subditus suas contra Dominum suum
persequatur iure Canonico et Imperiali iniuri-
as: maxime quod satis ipsorum personis, et re-
bus prouisum sit per Constitutiones Synodales
à S. Sede Aplica confirmatas.

Et generale omnis ferè status Politicus,
mutatis conditionibus colonorum mutaretur

si sub

si subditis Ecclesiis concederetur actio, et
consequenter appellatio contra suos dominos
Ecclesiis cum negari non possit Plebem esse in-
tegralem huius Populi Polonici partem. Sed in
l. 2. §. 1. D. Si coram pel. et in l. 113. n. 3. D. De reg
iur.

Postremo quod hac concedenda non sint habe-
mus expressum textum Iuris Canonici in cap.
Romana. 3. D. Debet autem De appell. ubi dicitur
Ab Episcopis in causis quibus temporalem iurisdi-
ctionem habent de iure debet ad Archiepiscopum
appellari, nisi forte de consuetudine aut pri-
uilegio siue iure alio speciali sit appellandum
ad alium. Et cum constet Ecclesias nostras in
Regno Poloniae habere ius speciale de quo
in principio dictum est concedat nolit uelit
aduersarius optet non in alio foro nisi Sy-

177

nodo Provinciali casus istos esse iudicandos.
Comprobatur hoc ipsum gloria recepta in capes-
dem in uerbo Temporalium. dicendo ex senten-
tia Ioan. And. et Speculatoris Constitutionem
illam Innocentijs III de qua § Debet autem lo-
quitur, non recipi in Regno Francia Curia igitur
in Regno Polonia recipienda sit? An sola Polo-
nia ad terminos iuris Canonici reducenda est
omnibus ipsius Regni Ordinationibus, consue-
tudinibus et priuilegijs abrogatis. Ego uero au-
sim dicere (absit uerbo inuidia) Maior ratio est
pro Polonia. Quia nullo unquam tempore ad ta-
les appellationes obligata fuit. Non iure Pon-
tificijs: quia is iura specialia Polonis reser-
uauit; non Imperiali, Quia Imperio Romano
nunquam pareuit: sicut Galliam paruise con-
stat et fatetur Alciatus in l. p^a n° 2 (De

sum

sum. Trinit et filat. Certè longe aliud Gre-
gorius salvet Papa xij. sensit, qui in suo Pri-
uilegio pro Polonicis cleris in causis criminali-
bus concernit, agnoscat Ep̄s et Praelatos in
Polonia ius meri et mixti imperij in suis ec-
clesiasticis bonis in subditis habere ut expres-
sius videre est in diplomate ipso sub anno Pi-
scatoris edito anno D. 1578. die 8 Aprilis.

Nec obstat si dicatur Aliud esse in Emphiteu-
nibus, aliud in Emphiteutis. Quia Bartoli
aut Sententiam secutus, respondet. Nullam
esse differentiam inter Emphiteusim, hinc-
lum Germaniam, et colonarum contractus de
quibus Bartolus in l. si finita 15 d. si de
uechgalib. n. 10. d. De dam infer et in l. pa
n. 7. c. De iure Emph. Quae sequitur Ioan

OK
JH

old

Lata veny

Sanguis eius .l

brake may us ay 2 book

